

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 4

(2005–2006)

Om lov om endringer i folketrygdloven og
i enkelte andre lover

(samleproposisjon høsten 2005)

Innhold

1	Innledning	5	5.3	Iverksetting. Økonomiske og administrative konsekvenser	13
2	Behovsprøvd barnetillegg til mottaker av tidsbegrenset uførestønad – folketrygdloven § 3-15 andre ledd bokstav b, § 3-25 første ledd, § 3-26 tredje ledd bokstav e og § 12-13 nr. 1 tredje ledd og nytt fjerde ledd	7	6	Krav til å utarbeide oppfølgingsplan og krav til mottakere av rehabiliteringspenger og tidsbegrenset uførestønad om å medvirke til det – folketrygdloven §§ 10-8 og 12-9	13
2.1	Innledning	7	6.1	Innledning	13
2.2	Gjeldende rett	8	6.2	Bakgrunn. Gjeldende rett	13
2.3	Stønadsnivå	8	6.3	Departementets vurdering og forslag	13
2.4	Departementets vurdering og forslag	8	6.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	14
2.5	Barnetillegget skal ikke være pensjonsgivende inntekt	8			
2.6	Retting av § 3-26	9	7	Presisering av lovhjemmel for rett til attføringspenger i en begrenset periode etter at attføringssaken er avsluttet av helsemessige årsaker når personen skal vurderes for andre trygdeytelser – folketrygdloven § 11-9 andre ledd	14
2.7	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	9			
3	Oppheving av to vilkår for å bli regnet som reell arbeidssøker – § 4-5 første ledd bokstav d, § 4-5 tredje ledd og § 4-20 andre og tredje ledd	9	7.1	Innledning	14
3.1	Innledning	9	7.2	Bakgrunn. Gjeldende rett	14
3.2	Bakgrunn	9	7.3	Departementets vurdering og forslag	15
3.3	Departementets vurdering og forslag	10	7.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	15
3.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	10	8	Lovteknisk justering – folketrygdloven § 11-18 tredje ledd	15
4	Lovteknisk justering – folketrygdloven § 8-4 tredje ledd bokstav j	10	9	Utvidet rett til hvilende pensjon for uførepensjonister som prøver seg i arbeid – folketrygdloven § 12-12 tredje ledd	15
5	Endringer i pleiepengeordningen	10			
5.1	Klargjøring av lovteksten i forhold til når svært alvorlig varig sykdom hos barnet kan gi rett til pleiepenger	10	9.1	Innledning	15
5.1.1	Innledning	10	9.2	Bakgrunn. Gjeldende rett	15
5.1.2	Bakgrunn	10	9.3	Departementets vurdering og forslag	16
5.1.3	Gjeldende rett, trygderettskjennelse nr. 04/03634 og betydning for praktisering av pleiepengeordningen	10	9.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	16
5.1.4	Forholdet mellom pleiepenger og forhøyet hjelpestønad	11	10	Avvikling av ordningen med et rådgivende utvalg i krigspensjoneringssaker – lov av 22. mars 1968 om tillegg til 1) lov om krigspensjonering for militærpersoner av 13. desember 1946 og 2) lov om krigspensjonering for hjemme-styrkepersonell og sivilpersoner av 13. desember 1946	16
5.1.5	Departementets vurdering og forslag til klargjøring i loven	11			
5.2	Utvidet rett til graderte pleiepenger .	12			
5.2.1	Innledning	12			
5.2.2	Gjeldende rett. Bakgrunn	12			
5.2.3	Departementets vurdering og forslag	12			

10.1	Innledning	16	14	Utvidelse av arbeidsgivers lønns- pliktperiode fra 5 til 10 dager ved hel permittering og ved minst 40 pst. reduksjon av arbeidstiden – lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering (lønnspliktloven)	22
10.2	Bakgrunn	16	14.1	Innledning.....	22
10.3	Departementets vurdering og forslag	17	14.2	Bakgrunn.....	22
10.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	17	14.3	Departementets vurdering og for- slag	22
11	Endringer i lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. (lønns-garantiloven) og lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven)	18	14.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	22
11.1	Innledning	18	15	Merknader til de enkelte paragrafene i lovforslaget	22
11.2	Gjeldende rett	18	15.1	Endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd	22
11.3	Departementets vurdering og forslag	19	15.2	Endringer i lov 22. mars 1968 om tillegg til krigspensjoneringslovene av 1946	24
11.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	19	15.3	Endringer i lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. (lønnsgarantiloven)	24
12	Justeringer i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg - reglene om utenlandsopphold mv.	20	15.4	Endring i lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven)	24
12.1	Innledning	20	15.5	Endringer i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg	24
12.2	De vedtatte lovbestemmelsene	20	15.6	Endringer i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)	25
12.3	Aktuelle endringer og presiseringer	20	15.7	Endringer i lov 6. mai 1988 om lønnsplikt under permittering	25
12.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	21		Forslag til lov om endringer i folketrygd- loven og i enkelte andre lover	27
13	Endringer i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)	21			
13.1	Innledning	21			
13.2	Bakgrunn for forslagene	21			
13.3	Ikrafttreden	22			

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 4

(2005–2006)

Om lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover

(samleproposisjon høsten 2005)

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet av 7. oktober 2005,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

Arbeids- og sosialdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i

- lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)
- lov 22. mars 1968 om tillegg til 1) lov om krigspensjonering for militærpersoner av 13. desember 1946 og 2) lov om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner av 13. desember 1946
- lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. (lønnsgarantiloven) og lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven)
- lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg
- lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)
- lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering

I proposisjonen foreslås materielle endringer knyttet til budsjettforslaget for 2006. Videre foreslås endringer som gjelder lovfesting av praksis, administrative forenklinger, presisering av lovhjemler og lovtekniske justeringer. Dessuten fremmes på

nytt forslag det ved en feil ikke ble votert over ved odelstingsbehandlingen av ny arbeidsmiljølov.

Endringene i folketrygdloven gjelder:

- *Behovsprøvd barnetillegg til mottaker av tidsbegrenset uførestønad (punkt 2)*
Mottaker av tidsbegrenset uførestønad skal få rett til behovsprøvd barnetillegg etter samme regler som uførepensjonister. Samtidig foreslås at det standardiserte barnetillegget faller bort.
- *Oppheving av to vilkår for å bli regnet som aktiv arbeidssøker (punkt 3)*
To vilkår for å få rett til dagpenger foreslås opphevet fordi de brukes lite og fordi det er ønskelig å avklare deres forhold til Europarådets kodels for sosial sikkerhet.
- *Lovteknisk justering i § 8-4 tredje ledd bokstav j (punkt 4)*
Endringen gir konsekvent begrepsbruk i alternativene i bestemmelsen.
- *Klargjøring av lovteksten i forhold til når varig svært alvorlig sykdom hos barnet kan gi rett til pleiepenger (punkt 5.1)*

Lovendringen klargjør at det kan utbetales pleiepenger til foreldre med omsorg for barn med svært alvorlig varig sykdom når sykdommen er i en ustabil fase. Det sies eksplisitt i loven at omsorg for barn med svært alvorlig progredierende sykdom kan gi en kontinuerlig rett til pleiepenger frem til barnet fyller 18 år.

- *Utvidet rett til graderte pleiepenger (punkt 5.2)*
Forslaget gir rett til graderte pleiepenger til personer med omsorg for barn som i utgangspunktet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie, men hvor det er etablert avlastningsordninger.
- *Individuell oppfølgingsplan for mottakere av rehabiliteringspenger og tidsbegrenset uførestønad (punkt 6)*
Trygdeetatens plikt til å utarbeide en individuell oppfølgingsplan i samarbeid med stønadsmottakeren lovfestes. Samtidig lovfestes stønadsmottakerens plikt til å medvirke i utarbeidelsen og oppfølgingen av planen. Dersom stønadsmottakeren uten rimelig grunn unnlater slik medvirkning foreslås at stønaden kan bortfalle.
- *Presisering av lovhjemmel for rett til attføringspenger når attføringssak avsluttes av helsemessige årsaker når personen skal vurderes for andre trygdeytelser og utvidelse av perioden for slike vedtak (punkt 7)*
Departementet foreslår at folketrygdloven § 11-9 andre ledd endres slik at det kommer klart fram av loven at det kan gis vedtak om attføringspenger i en begrenset periode etter at attføringssaken er avsluttet av helsemessige årsaker når personen skal vurderes for andre trygdeytelser. Det forskriftsfestes at slik ytelse skal kunne tilstås i inntil 16 uker. Samtidig foreslås det at overgangsordningen med forlengelse av attføringsvedtak i inntil sammenlagt 16 uker (8+8 uker) ved overføring fra trygdeetaten til Aetat i forbindelse med oppstart av attføring gjøres permanent.
- *Lovteknisk justering i § 11-18 siste ledd (punkt 8)*
Ordlyden «sysselsettingsloven kapittel III.» endres til «arbeidsmarkedsloven kapittel 5.»
- *Utvidet rett til hvilende pensjon for uførepensjonister som prøver seg i arbeid (punkt 9)*
Retten til hvilende pensjon ved lønnet arbeidsforsøk utvides fra tre til fem år. Uførepensjonister som er over 60 år når de begynner i arbeid, får beholde retten til å få tilbake uførepensjonen i perioden fram til overgang til alderspensjon.

Endringen i lov om tillegg til krigspensjoneringslovene gjelder:

- *Avvikling av et rådgivende utvalg (punkt 10)*
Et rådgivende utvalg i krigspensjonerings saker har som hovedoppgave å gi Rikstrygdeverket råd i visse typer krigspensjonerings saker. Departementet foreslår at ordningen med et slikt utvalg blir avviklet fra 1. januar 2006, og at Riks-

trygdeverket avgjør sakene etter den praksis som utvalget har fulgt.

Endringene i lønnsgarantiloven gjelder:

- *Utvide lønnsgarantiens dekningsområde for forfalte krav (punkt 11)*
Forslaget går ut på at arbeidstaker kan få dekning for lønnskrav som har forfalt inntil tolv måneder før fristdagen.
- *Innskrenkning av lønnsgarantidekningen for krav etter konkursåpningstidspunktet (punkt 11)*
Endringsforslaget går ut på at arbeidstaker kun får lønnsgaranti i en måned fra konkursåpning.
- *Snevrrere adgang til å få lønnsgarantidekning for feriepenger (punkt 11)*
Arbeidstaker vil etter dette forslaget bare få lønnsgarantidekning for feriepenger som er opptjent i samme år som konkursåpningen og det foregående år.
- *Dekning for renter og inndrivelsesomkostninger (punkt 11).*
Forslaget går ut på at arbeidstakere kan få dekning for renter og inndrivelsesomkostninger for dekkede krav som er forfalt mer enn fire måneder før fristdagen.

Endringen i dekningsloven gjelder:

- *Regressadgang for staten for dekkede krav (punkt 11)*
Staten gis mulighet til å søke regress i konkursboet dersom det er gitt lønnsgarantidekning for lønnskrav som har forfalt mer enn 4 måneder og inntil 12 måneder før fristdagen.

Endringene i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg gjelder:

- *Presisering av reglene om utenlandsopphold og etablering av adgang til avregning av for mye utbetalt stønad (punkt 12)*
Endringene omfatter presiseringer i reglene i § 4 om tillatte utenlandsopphold og reglene i § 21 om kontroll med utenlandsopphold. I tillegg foreslås etablert en ordning i § 13, slik at for meget utbetalte ytelser under utenlandsopphold avregnes krone for krone mot ytelsene i en ny stønadsperiode.

Endringene i arbeidsmiljøloven gjelder:

- *Opphevelse av arbeidsmiljølovens regler om hovedbedrift og om arbeidsreglement (punkt 13)*
I Ot.prp. nr. 49 (2004–2005) foreslo departementet at bestemmelsene om den såkalte hovedbedriften og om arbeidsreglement i arbeidsmiljøloven av 1977 ikke skulle videreføres

i ny arbeidsmiljølov. Av hva som klart fremstår som en feil ble det ikke votert over disse forslagene i Stortinget. Forslagene gjentas derfor nå.

Endringen i lønnspliktloven gjelder:

- *Utvidelse av arbeidsgivers lønnspliktperiode fra 5 til 10 dager ved hel permittering og ved minst 40 pst. reduksjon av arbeidstiden (punkt 14)*

Forslaget om behovsprøvd barnetillegg til mottaker av tidsbegrenset uførestønad med virkningstidspunkt 1. juni er anslått å gi en merutgift på 59,1 mill kroner i 2006. Forslaget om utvidet rett til graderte pleiepenger er anslått å gi årlige merutgifter på 12 mill. kroner. Forslaget om å utvide overføringsperioden med rett til attføringspenger og rehabiliteringspenger, er anslått å gi en merutgift på hhv. 4,7 og 3,7 mill. kroner i 2006. Forslagene om endringer i lønnsgarantiordningen vil samlet gi en innsparing for staten på om lag 93,4 mill. kroner. Endringene vil i tillegg medføre forenklinger administrativt. Det vises for øvrig til at det er fremmet forslag om endringer i lønnsgaranti-loven som utvider dekningsområdet. Forslaget om utvidelse av arbeidsgivers lønnsplikt innebærer en innsparing på 65 mill. kroner. Endringene i lov om supplerende stønad tar sikte på å legge forholdene til rette for en effektiv kontroll med at reglene om utenlandsopphold overholdes, og en effektiv reaksjon i tilfelle med for lange utenlandsopphold. Forslaget om avvikling av det rådgivende utvalg i krigspensjoneringssaker vil innebære en administrativ forenkling. De øvrige forslagene vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

2 Behovsprøvd barnetillegg til mottaker av tidsbegrenset uførestønad – folketrygdloven § 3-15 andre ledd bokstav b, § 3-25 første ledd, § 3-26 tredje ledd bokstav e og § 12-13 nr. 1 tredje ledd og nytt fjerde ledd

2.1 Innledning

Departementet foreslår at mottakere av tidsbegrenset uførestønad skal få rett til behovsprøvd barnetillegg etter samme regler som uførepensjonister. Dette er et målrettet tiltak mot langtidsyke med lav inntekt som har forsørgingsansvar for barn. Departementet foreslår at behovsprøvd barnetillegg ikke skal regnes som pensjonsgivende inntekt.

Boks 2.1 Forskjell på tidsbegrenset uførestønad og varig uførepensjon

Tidsbegrenset uførestønad beregnes på samme måte som rehabiliteringspenger, som dagytelse (5 dager pr. uke i 260 dager pr. år). Grunnlaget for beregningen fastsettes ut fra pensjonsgivende inntekt i året før arbeids-evnen ble nedsatt med minst halvparten, eller ut fra gjennomsnittet av pensjonsgivende inntekt i de siste tre årene før, dersom dette gir et høyere grunnlag.

Tidsbegrenset uførestønad ytes med 66 prosent av grunnlaget for stønaden.

Hvis man for eksempel hadde 250 000 kroner i pensjonsgivende inntekt før arbeids-evnen ble nedsatt, vil tidsbegrenset uførestønad ytes med 165 000 kroner pr. år.

Uførepensjon blir i hovedsak beregnet på samme måte som alderspensjon. Uførepensjonen består av en grunnpensjon og en tilleggspensjon. Den som har liten eller ingen tilleggspensjon, får særtillegg.

Tilleggspensjonen beregnes ut fra et sluttpoengtall som igjen avhenger av inntekten det enkelte år og av folketrygdens grunnbeløp. Sluttpoengtallet som et gjennomsnitt av de 20 beste inntektsårene legges til grunn ved beregningen av tilleggspensjon. Hvis en person hadde 250 000 kroner i pensjonsgivende inntekt før arbeidsevnen ble nedsatt, vil sluttpoengtallet være 3,12 basert på grunnbeløpet pr. 1.5.2005. Hvis sluttpoengtallet som et gjennomsnitt av de 20 beste årene var 3,12 for en uførepensjonist med 40 års opptjeningstid vil samlet uførepensjon i 2006 være mellom 143 897 og 145 884 kroner avhengig av hvor mange av de yrkesaktive årene som var før og etter 1992. Grunnbeløpet pr. 1.5.2005 er da lagt til grunn i beregningen av samlet pensjon.

Det ytes et barnetillegg på 17 kroner pr. barn pr. dag for mottakere av tidsbegrenset uførestønad. Dette tilsvarer 4420 kroner pr. år. Barnetillegget er ikke behovsprøvd mot inntekt.

Mottakere av varig uførepensjon gis et barnetillegg pr. barn på maksimalt 40 % av folketrygdens grunnbeløp, tilsvarende 24 280 kroner pr. 1.5.2005. Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, blir tillegget tilsvarende mindre. Tillegget er behovsprøvd mot begge foreldrenes inntekt dersom de bor sammen med barnet.

2.2 Gjeldende rett

Tidsbegrenset uførestønad blir utregnet etter samme regler som rehabiliteringspenger og attføringspenger. Kompensasjonsgraden er på 66 prosent av tidligere inntekt. Stønadmottakere som forsørger barn under 18 år får barnetillegg med kr 17 per dag per barn. Barnetillegget utbetales uavhengig av inntekt.

Tidsbegrenset uførepensjon er generelt ingen lavere ytelse enn uførepensjon. Uførepensjon blir utregnet etter samme regler som alderspensjon. Gjennomsnittlig kompensasjonsgrad er mellom 50-60 prosent avhengig av tidligere inntekt. Uførepensjonister med forsørgingsansvar kan få behovsprøvd barnetillegg. Uavkortet tillegg utgjør 40 prosent av folketrygdens grunnbeløp. Barnetillegget blir behovsprøvd både i forhold til egen og ektefelles/samboers inntekt.

Uførepensjonister betaler lav trygdeavgift (3 pst.), mens mottakere av tidsbegrenset uførestønad betaler trygdeavgift etter samme sats som yrkesaktive (7,8 pst.). Begge grupper har krav på særfradrag.

2.3 Stønadsnivå

Tidsbegrenset uførestønad er generelt ikke en dårligere ordning enn uførepensjon. Mange stønadmottakere får en høyere stønad enn de ville ha fått som uførepensjonist. Dette gjelder blant annet kvinner som har vært ute av arbeid i perioder, men som er i arbeid på uføretidspunktet.

Stønadmottakere med lavt inntektsgrunnlag som har omsorg for barn vil derimot kunne komme dårligere ut med tidsbegrenset uførestønad enn med uførepensjon. Dette henger sammen med at det behovsprøvde barnetillegget er mye høyere for uførepensjonister. Likestillingsombudet har pekt på at enslige kvinner er en gruppe som ofte kommer dårligere ut med tidsbegrenset uførestønad enn om de hadde fått uførepensjon.

Det behovsprøvde barnetillegget til uførepensjonister er økt flere ganger, sist i 2002. Dette har vært et målrettet tiltak rettet mot barnefamilier med lav inntekt. Uavkortet tillegg utgjør for tiden 24 280 kr per barn per år. Til sammenligning utgjør det standardiserte barnetillegget til korttidsytelsene 4 420 kr per barn per år. For uførepensjonister med flere barn vil barnetillegget kunne utgjøre en stor del av samlet stønad.

2.4 Departementets vurdering og forslag

Hovedårsaken til at enkelte stønadmottakere med tidsbegrenset uførestønad kan få lavere ytelse enn

de ville ha fått som uførepensjonister er at barnetillegget er vesentlig lavere for denne gruppen stønadmottakere. Ettersom de fleste som får innvilget tidsbegrenset uførestønad tidligere har hatt rehabiliteringspenger eller attføringspenger, vil stønaden ikke bli redusert ved overgang til tidsbegrenset uførestønad. De som får innvilget tidsbegrenset uførestønad vil likevel ofte sammenligne seg med uførepensjonister. Differansen i stønad mellom de to ytelsene kan bli stor.

Uførereformen blir evaluert. Rikstrygdeverket har hatt ansvar for første fase av evalueringen. Evalueringsrapporten som gir et bilde av status per første halvår 2005 viser at de som blir innvilget tidsbegrenset uførestønad gjennomgående er yngre enn nye uførepensjonister. Kvinneandelen er høyere blant de som får innvilget tidsbegrenset uførestønad og langt flere er ugift, skilt eller separert enn blant nye uførepensjonister. Hele 47 prosent av stønadmottakerne med tidsbegrenset uførestønad har forsørgingsansvar for barn under 18 år, mens 8 prosent av uførepensjonistene har barn i denne aldersgruppen.

Evalueringen viser at 9 prosent av alle som har fått innvilget tidsbegrenset uførestønad ville ha fått fullt barnetillegg etter reglene for uførepensjon. I tillegg ville en del stønadmottakere ha fått redusert barnetillegg som følge av behovsprøvingen. Om lag 2 prosent av enslige forsørgere med tidsbegrenset uførestønad ville ha kommet dårligere ut som uførepensjonist.

På bakgrunn av resultatene fra evalueringen foreslår departementet at mottakere av tidsbegrenset uførestønad skal få rett til behovsprøvd barnetillegg etter samme regler som uførepensjonister. Dette vil sikre stønadmottakere med forsørgingsansvar og lav inntekt en samlet ytelse på om lag samme nivå som uførepensjon.

Samtidig blir det som følge av samordningen av regelverket for barnetillegget i uføreytelsene foreslått at det standardiserte barnetillegget faller bort for nye tilfeller. En konsekvens av dette vil være at en del stønadmottakere får en lavere stønad ved overgang fra rehabiliteringspenger/attføringspenger til tidsbegrenset uførestønad. Dette gjelder dem som ikke får behovsprøvd barnetillegg.

2.5 Barnetillegget skal ikke være pensjonsgivende inntekt

Som pensjonsgivende inntekt regnes personinntekt etter skatteloven § 12-2, jf. folketrygdloven § 3-15 første ledd. Det er gjort unntak for visse ytelser i bestemmelsens andre ledd. Blant annet er pensjoner unntatt, og det følger av dette at behovs-

prøvd barnetillegg til alders- og uførepensjon ikke er pensjonsgivende inntekt.

Tidsbegrenset uførestønad er derimot pensjonsgivende inntekt og det standardiserte barnetillegget har vært medregnet. Det behovsprøvd barnetillegg er imidlertid uavkortet vesentlig høyere. Det er derfor ikke rimelig at det skal legges til grunn for beregning av pensjonsgivende inntekt. Dette er ikke en opptjent ytelse og bør likestilles med for eksempel overgangsstønad til enslig forsørger som ikke gir grunnlag for pensjonsopptjening. Det vises til lovforslaget i folketrygdloven § 3-15 andre ledd bokstav b.

2.6 Retting av § 3-26

Departementet foreslår å ta inn tidsbegrenset uførestønad i opplistingen av inntekt som kan føre til reduksjon av ektefelletillegg og barnetillegg i folketrygdloven § 3-26 tredje ledd. Dette ble ved en inkurie ikke gjort da en rekke andre bestemmelser ble endret i forbindelse med innføringen av tidsbegrenset uførestønad fra 1. januar 2004.

2.7 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovendringene blir foreslått å tre i kraft 1. juni 2006 og blir gjort gjeldende også for løpende tilfeller. Det standardiserte barnetillegget på kr 17 per dag blir foreslått avviklet for nye tilfeller. Stønadmottakere som allerede er inne i ordningen og som ikke har krav på behovsprøvd barnetillegg, får beholde det standardiserte tillegget ut stønadsperioden.

Forslaget vil gi en merutgift på 59,1 mill. kroner i 2006 og vil øke i de påfølgende årene til vel 200 mill. kroner i 2009. Det behovsprøvd tillegget vil være noe mer krevende å administrere enn det standardiserte tillegget.

3 Oppheving av to vilkår for å bli regnet som reell arbeidssøker – § 4-5 første ledd bokstav d, § 4-5 tredje ledd og § 4-20 andre og tredje ledd

3.1 Innledning

To vilkår for å få rett til dagpenger foreslås opphevet fordi de brukes lite og fordi det er ønskelig å avklare deres forhold til Europarådets kodeks for sosial sikkerhet.

For å være berettiget til dagpenger må medlemmet være reell arbeidssøker, jf. § 4-5 som lis-

ter opp hvilke vilkår som må være oppfylt. Departementet foreslår å oppheve to av disse vilkårene fastsatt i henholdsvis § 4-5 første ledd d og § 4-5 tredje ledd. § 4-5 første ledd d stiller krav om at en arbeidssøker skal være villig til å «skaffe seg inntekt ved selvstendig næringsvirksomhet» og § 4-5 tredje ledd stiller krav om at det «I særlige tilfelle kan det kreves at medlemmet er villig til å ta arbeid som er lavere lønnet enn dagpengene.»

§ 4-20 andre ledd fastsetter at retten til dagpenger kan falle bort i et tidsbegrenset tidsrom dersom et medlem som allerede mottar dagpenger uten rimelig grunn bl.a. unnlater å skaffe seg inntekt som «selvstendig næringsdrivende» i stønadsperioden. § 4-20 tredje ledd fastsetter at retten til dagpenger kan falle bort dersom et medlem som allerede mottar dagpenger unnlater å skaffe seg arbeid «selv om det aktuelle arbeidet er lavere lønnet enn dagpengene.»

3.2 Bakgrunn

Hensikten med de nevnte vilkårene om å skaffe seg inntekt ved selvstendig næringsvirksomhet eller i særlige tilfelle å ta arbeid som er lavere lønnet enn dagpengene, har først og fremst vært å støtte opp om dagpengeordningens arbeidsmarkedspolitiske funksjon ved å gi uttrykk for strenge krav til arbeidssøkernes søkeintensitet. Trygd skal være en subsidiær løsning i forhold til arbeid.

Norge ratifiserte Europarådets kodeks for sosial sikkerhet i 1964. Den europeiske kodeks for sosial sikkerhet er en konvensjon som stiller krav til en viss standard i de ratifiserende landenes trygdesystemer. Landene som har ratifisert Den europeiske kodeks for sosial sikkerhet, rapporterer om etterlevelsen av den etter en fastsatt syklus. Rapportene eksamineres av en kontrollkomite i ILO som foruten ILOs egne konvensjoner, også overvåker enkelte av Europarådets konvensjoner.

Kontrollkomiteen har reist spørsmål om de nevnte kravene i folketrygdloven § 4-5 er i tråd med konvensjonen.

Departementet har derfor bedt Aetat opplyse hvordan disse vilkårene praktiseres og hvor mange som har mistet dagpengene i de senere årene på grunn av disse to vilkårene.

Aetat registrerer antall vedtak som omhandler tidsbegrenset bortfall av dagpenger, men måler ikke de to nevnte vilkårene særskilt. Disse vilkårene faller inn under kategorien bortfall av dagpenger av arbeidsrelaterte årsaker, i form av ikke å ta

i mot et konkret arbeidstilbud eller ikke gjort forsøk på å skaffe seg inntekt. I 2004 ble det fattet 933 vedtak om tidsbegrenset bortfall av arbeidsrelaterte årsaker. Dette utgjør 15 % av alle vedtak om tidsbegrenset bortfall i 2004. Av alle som fikk dagpenger i deler eller i hele året 2004, utgjør dette 0,5 %. Det reelle antallet vedtak om midlertidig stans i dagpengene av de to nevnte grunnene vil være langt mindre. Aetat har på grunnlag av en stikkprøve kommet til at antallet tilfeller ligger mellom null og to i hvert enkelt fylke i året. Aetat anser at disse to vilkårene i hovedsak har en forebyggende og retningsgivende effekt.

3.3 Departementets vurdering og forslag

Dagpenger under arbeidsløshet har et tosidig formål. Formålet er både å være en inntektssikring for det arbeidsledige medlemmet og å være et arbeidsmarkedspolitisk virkemiddel. Praksis tyder ikke på at medlemmer fratas dagpengene i strid med formålet om å være en inntektssikring for den arbeidsledige.

De to vilkårene blir, som nevnt, sjelden eller aldri benyttet. Departementet vil derfor tilrå at disse to vilkårene fjernes. Da vil også spørsmålsstillingen om vilkårenes forhold til artikkel 20 i Den europeiske kodeks for sosial sikkerhet bli endelig avklart.

Det vises til § 4-5 og § 4-20 i lovforslaget.

3.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at lovendringen som opphever vilkårene, trer i kraft straks. Forslaget vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

4 Lovteknisk justering – folketrygdloven § 8-4 tredje ledd bokstav j

Folketrygdloven § 8-4 tredje ledd bokstav a til j likestiller visse lidelser og situasjoner med arbeidsuførhet på grunn av sykdom som nevnt i første ledd. I bokstav a til i brukes begrepet «vedkommende», mens i bokstav j brukes begrepet «medlemmet». Departementet foreslår å endre begrepet i bokstav j fra «medlemmet» til «vedkommende», slik at samme begrep brukes i alle alternativene.

Endringen, som ikke har økonomiske eller administrative konsekvenser, foreslås å tre i kraft straks.

5 Endringer i pleiepengeordningen

5.1 Klargjøring av lovteksten i forhold til når svært alvorlig varig sykdom hos barnet kan gi rett til pleiepenger

5.1.1 Innledning

Pleiepenger kan tilstås til foreldre med omsorg for barn med svært alvorlig sykdom. I utgangspunktet skal det ikke utbetales pleiepenger ved varig pleiebehov hos barnet. Unntak gjelder imidlertid hvis sykdommen forverrer seg og kommer inn i en ustabil fase. Departementet mener det bør komme klarere frem i lovteksten når varig sykdom hos barnet kan gi rett til pleiepenger. Det er også foreslått at det sies klart i loven at foreldre med omsorg for barn med svært alvorlig progredierende sykdom kan ha en kontinuerlig rett til pleiepenger.

5.1.2 Bakgrunn

Trygderetten har avsagt kjennelse 25. februar 2005 (nr. 04/03634) som innebærer at foreldre med omsorg for barn med svært alvorlig progredierende sykdom kan få en kontinuerlig rett til pleiepenger frem til barnet fyller 18 år. Praksis har vært at det bare kunne tilstås pleiepenger til foreldre med omsorg for barn med varige sykdommer i perioder hvor sykdommen må anses for ustabil og hvor sykdommen forverrer seg. Trygderetten legger vekt på at det er vanskelig å skille ut perioder hvor en svært alvorlig progredierende sykdom er stabil eller er i en fase der den utvikler seg i negativ retning slik at situasjonen er ustabil. Dette innebærer etter rettens mening vanskelige skjønnsavgjørelser med fare for forskjellsbehandling. Kjennelsen er lagt til grunn for praktiseringen av regelverket.

5.1.3 Gjeldende rett, trygderettskjennelse nr. 04/03634 og betydning for praktiseringen av pleiepengeordningen

Pleiepenger kan tilstås til yrkesaktive foreldre med omsorg for barn under 18 år som har en livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade, jfr. folketrygdloven § 9-11. Videre kan det tilstås pleiepenger fra åttende dag når et barn under 12 år er innlagt i helseinstitusjon og også etter at barnet er utskrevet fra helseinstitusjon, jf. folketrygdloven § 9-10. Det er et generelt vilkår at barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie.

Ytelsen beregnes etter de samme bestemmelsene som gjelder for beregning av sykepenger.

Etter folketrygdloven § 9-15 ytes pleiepenger etter §§ 9-10 og 9-11 så lenge det er nødvendig for behandling og rehabilitering av det enkelte barn.

Bestemmelsen ble tatt inn i loven på bakgrunn av et forslag i Ot.prp. nr. 24 (1997–98). Det ble understreket i proposisjonen at pleiepenger ikke skal ytes for å dekke inntektstap som følge av varig pleiebehov hos barnet.

Trygdeetaten har fortolket vilkåret om behandling og rehabilitering til også å gjelde tilfeller hvor behandling og rehabilitering ikke nødvendigvis gjør barnet frisk, men hvor det er håp om at barnet kan bli litt bedre. I forhold til livstruende sykdommer hvor barnet etter all sannsynlighet vil dø, vil det kunne foreligge rett til pleiepenger selv om barnet ikke kan bli bedre. Det vil også kunne foreligge rett til pleiepenger i startfasen av en sykdom eller funksjonshemming, for at foreldrene skal få tid til å innstille seg på en ny livssituasjon.

Den aktuelle kjennelsen gjaldt et barn med Spielmeier-Vogt syndrom, en progredierende sykdom som fører til at barnet blir gradvis psykisk og fysisk redusert, mister etter hvert evnen til å kommunisere med omgivelsene, blir blind og rullestolbruker og helt pleietrengende. I kjennelsen uttales det at «Retten legger til grunn at pleiepenger kan ytes så lenge det er nødvendig for behandling og rehabilitering av det enkelte barn. Med behandling inkluderer retten i dette tilfellet lindrende tiltak eller rene pleietiltak som ikke nødvendigvis bedrer tilstanden som sådan, men virker positivt på pasientens helhetlige situasjon.»

Trygderetten understreker at varig pleiebehov hos barnet ikke gir rett til pleiepenger. Retten gir imidlertid uttrykk for at det i ustabile perioder hvor en sykdom forverrer seg foreligger rett til pleiepenger selv om sykdommen er varig. Denne forståelsen av bestemmelsen er i overensstemmelse med trygdeetatens praktisering. For alvorlig progredierende sykdommer er det imidlertid etter rettens mening vanskelig å trekke grensen mellom stabile faser og progredierende faser. Dette innebærer etter rettens mening at når slike progredierende sykdommer forverrer seg til et stadium hvor kravet om svært alvorlig sykdom må anses oppfylt, kan det foreligge en kontinuerlig rett til pleiepenger frem til barnet er 18 år. Denne forståelsen er lagt til grunn for praktiseringen av regelverket.

5.1.4 Forholdet mellom pleiepenger og forhøyet hjelpestønad

Barn og unge under 18 år som har et omfattende behov for tilsyn og pleie på grunn av en varig lidelse kan få forhøyet hjelpestønad. Det må foreligge et privat pleieforhold eller det må være slik at hjelpestønnen kan sette personen i stand til å etablere et slikt pleieforhold.

I utgangspunktet skal ikke pleiepenger tilstås ved varig pleiebehov hos barnet. Den aktuelle ytelsen er da hjelpestønad. Unntak gjelder når sykdommen forverrer seg og kommer inn i en kritisk fase. I slike perioder kan det foreligge rett til pleiepenger.

Bestemmelsene om pleiepenger utelukker ikke at det samtidig kan utbetales hjelpestønad. Tilsvarende har ikke hjelpestønadsbestemmelsene noen samordningsbestemmelse når familien også mottar pleiepenger. Det er dermed ikke utelukket at en familie kan motta begge ytelser i forhold til pleie og omsorgsbehov hos samme barn. Det mest aktuelle tilfelle hvor det kan være perioder hvor en familie både mottar hjelpestønad og pleiepenger er når barnet i utgangspunktet er blitt berettiget til hjelpestønad og sykdommen senere forverrer seg og kommer inn i en ustabil fase. I slike perioder kan det foreligge rett til begge ytelser. Når svært alvorlig progredierende sykdom gir en stabil rett til pleiepenger vil det bare kunne være aktuelt å tilstå hjelpestønad til barnet dersom hjelpebehovet er ekstra stort.

5.1.5 Departementets vurdering og forslag til klargjøring i loven

Etter trygdeetatens tidligere praksis gir svært alvorlig varig sykdom hos barnet rett til pleiepenger når sykdommen kommer inn i en mer ustabil periode. Den aktuelle trygderettskjennelsen innebærer en utvidelse av retten til pleiepenger til foreldre med omsorg for barn med svært alvorlig progredierende sykdom fordi det kan foreligge sammenhengende rett til pleiepenger fra sykdommen blir svært alvorlig. Det er, som fremhevet av retten, vanskelig å skille ut perioder hvor en svært alvorlig progredierende sykdom er i en livstruende og kritisk fase og når sykdommen har stabilisert seg. Dette er vanskelige skjønnsavgjørelser med fare for forskjellsbehandling. Foreldrene blir utsatt for nye utfordringer når sykdommen forverrer seg. Det er videre svært vanskelig for barnet å oppleve å stadig bli dårligere. Ved en mer stabil funksjonshemming/sykdom hos barnet kan foreldrene etter hvert få etablert tilsyns- og avlastningsordninger.

Departementet viderefører Trygderettens forståelse av regelverket, men mener at lovteksten i § 9-11 bør gjøres klarere i forhold til når en svært alvorlig varig sykdom kan gi rett til pleiepenger. Herunder bør det gå klart frem i lovteksten at svært alvorlig progredierende sykdom hos barnet gir rett til pleiepenger.

Regelverket har ingen tidsbegrensning på stønadsperioden for pleiepenger. Begrensningen i stønadstid i loven følger av inngangsvilkårene om:

1. Svært alvorlig eller livstruende sykdom,
2. behov for kontinuerlig tilsyn og pleie,
3. vilkåret om at stønaden kan utbetales så lenge det er nødvendig for behandling og rehabilitering av det enkelte barn.

Det fremgår av forarbeidene i Ot.prp. nr. 24 (1997–98) at vilkåret om behandling og rehabilitering i § 9-15 innebærer en avgrensning mot varig sykdom. Kan barnet rehabiliteres tilsier dette at sykdommen ikke er varig. I praksis har vilkåret vært liberalt praktisert. Det kreves bare at det er håp om at barnet blir bedre. Den aktuelle kjennelsen innebærer at vilkåret ikke har noe selvstendig innhold i forhold til vilkåret om kontinuerlig tilsyn og pleie i tilfeller med svært alvorlig progredierende sykdom. Vilkalet er dermed lite egnet til å avgrense stønadsperioden når barnet lider av svært alvorlig og varig sykdom.

Det foreslås at kriteriet om behandling og rehabilitering tas ut av loven. For å avgrense retten til pleiepenger ved varig sykdom, foreslås at det tas inn et vilkår i § 9-11 om at sykdommen er i en ustabil fase. Samtidig foreslås det å ta inn i lovteksten at svært alvorlig progredierende sykdom gir rett til pleiepenger.

Sykdomsvilkåret i § 9-10 er mindre strengt. Det avgjørende er at barnet har vært innlagt i helseinstitusjon. Stønadsperioden når barnet kommer hjem er begrenset av vilkåret om behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Etter forslag til endring i lovteksten i § 9-11 vil stønadsperioden begrense seg til mer stabile og kritiske faser av sykdommen. Departementet mener at vilkåret om kontinuerlig tilsyn og pleie er tilstrekkelig til å sikre at stønadstiden ikke blir lenger i forhold til mindre alvorlige sykdommer og foreslår ingen endring i § 9-10. Mindre alvorlige sykdommer antas ikke å kreve kontinuerlig tilsyn og pleie over lengre tid.

Som en konsekvens av at vilkåret om behandling og rehabilitering tas ut av § 9-15 mener departementet det vil virke ryddigere om bestemmelsene om begrenning av stønadstid i forhold til pleiepenger for pleie av en nær pårørende i § 9-15 andre ledd flyttes til § 9-12 som omhandler denne stønaden. Bestemmelsen om stønadstiden for opplæringspenger i § 9-15 tredje ledd har ingen selvstendig betydning. Stønaden utbetales så lenge vilkårene i § 9-13 er oppfylt. Bestemmelsen flyttes derfor ikke til § 9-13.

Det vises til § 9-11 nytt andre ledd i lovforslaget. Bestemmelsene i § 9-15 første og tredje ledd er

opphevet og bestemmelsene i andre ledd er flyttet til § 9-12.

5.2 Utvidet rett til graderte pleiepenger

5.2.1 Innledning

Departementet foreslår at det skal kunne tilstås graderte pleiepenger til foreldre som i utgangspunktet har rett til 100 prosent ytelse, men har avlastningsordning for barnet. Dette vil gjøre det mulig for foreldrene å opprettholde kontakten med arbeidslivet.

5.2.2 Gjeldende rett. Bakgrunn

Det er et generelt krav om at barnet skal ha behov for kontinuerlig tilsyn og pleie fra en eller begge foreldrene for at det skal foreligge rett til pleiepenger etter folketrygdloven §§ 9-10 og 9-11. På grunn av dette kravet mente departementet at det ikke var anledning til å yte graderte pleiepenger. Heller ikke forarbeidene nevner muligheten for graderte ytelser. Departementet har imidlertid åpnet for at stønaden kan graderes i slutten av pleiepengeperioden i inntil to måneder når barnet som et ledd i rehabiliteringen deltar helt eller delvis i barnehage/skole.

Trygderetten har i to ankesaker (ankenr. 03/03918 og 04/02066) som gjaldt avslag på graderte pleiepenger, opphevet det påankede vedtaket og hjemvist saken til ny behandling i trygdeetaten. Begge kjennelsene gjaldt alvorlig progredierende sykdom hos barnet. Retten legger i sin begrunnelse vekt på at det etter folketrygdloven § 9-16 ytes pleiepenger etter de samme bestemmelsene som sykepenger fra trygden. Etter § 8-13 kan det ytes graderte sykepenger. Retten hjemviste saken fordi fylkestyregdekantoret ikke hadde vurdert forholdet til § 8-13.

Departementet var ikke enig i Trygderettens begrunnelse for hjemvisning, men fant likevel at det burde tilstås graderte pleiepenger i de aktuelle sakene og i lignende saker. Dette var på bakgrunn av at departementet ønsket å fremme en lovendring om rett til graderte pleiepenger.

5.2.3 Departementets vurdering og forslag

Det fremgår av tilbakemeldinger fra flere fylker at graderingsmuligheten er for snever. Initiativ til spesialtilpassede ordninger i barnehage/SFO/skole må tas av foreldre i samarbeid med kommunen. Pleiepenger vil imidlertid bortfalle hvis en ordning opprettes og motivasjonen til å etablere en slik ordning vil være liten for foreldrene. Resultatet vil ofte være at foreldrene velger fulle pleiepenger og da mottar høyere ytelse enn hva som i realiteten ville vært nødvendig og hensiktsmessig. For-

eldrenes kontakt med arbeidslivet blir dermed svekket og barna mister muligheten til å delta delvis i aktiviteter sammen med andre barn. Noen ganger kan også slike aktiviteter være en del av behandlingen av det enkelte barn.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at pleiepenger etter både §§ 9-10 og 9-11 skal kunne graderes ned til 50 prosent. Dette vil gjøre det mulig for foreldrene å holde kontakt med arbeidslivet og dessuten kunne sikre at barnet får verdifull stimulans. Det forutsettes at vilkårene for å tilstå fulle pleiepenger etter §§ 9-10 og 9-11 i utgangspunktet er oppfylt. Barnet trenger følgelig kontinuerlig tilsyn og pleie, men får slikt tilsyn i barnehage/skole, ved kommunale tilsyns-/avlastningsordninger eller av besteforeldre mv. deler av dagen eller noen dager i uken.

Bestemmelsen i § 9-11 praktiseres nå slik at det kan tilstås pleiepenger til foreldre med ansvar for barn med svært alvorlig progredierende sykdom kontinuerlig frem til barnet fyller 18 år.

For foreldrene vil muligheten til å kunne få tilstått graderte pleiepenger medføre at de kan komme frem til mer fleksible løsninger samtidig som de kan opprettholde kontakten med arbeidslivet.

Det vises til § 9-11 a i lovforslaget.

5.3 Iverksetting. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er et begrenset antall barn på landsbasis med svært alvorlig progredierende sykdom. Disse vil også etter tidligere praktisering av regelverket ha rett til pleiepenger i perioder hvor sykdommen forverrer seg. De økonomiske konsekvensene ved utvidelsen av praksis vil derfor være begrenset. Departementet antar videre at flere foreldre i slike tilfeller vil benytte seg av muligheten for å få graderte pleiepenger, noe som vil begrense merutgiftene.

Merutgiftene ved en utvidet rett til graderte pleiepenger i tilfellene etter §§ 9-10 og 9-11 er anslått til 12 mill. kroner.

Forslagene vil ikke ha administrative konsekvenser av betydning.

Endringene i loven foreslås å tre i kraft 1. januar 2006.

6 Krav til å utarbeide oppfølgingsplan og krav til mottakere av rehabiliteringspenger og tidsbegrenset uførestønad om å medvirke til det – folketrygdloven §§ 10-8 og 12-9

6.1 Innledning

Personer som mottar rehabiliteringspenger eller tidsbegrenset uførestønad skal i stønadsperioden

få oppfølging med sikte på å komme tilbake til arbeidslivet. Ifølge Rikstrygdeverkets retningslinjer skal trygdeetaten utarbeide en individuell oppfølgingsplan i slike saker. Departementet foreslår at trygdeetatens plikt til å utarbeide en individuell oppfølgingsplan i samarbeid med stønadmottakeren lovfestes. Samtidig foreslås at stønadmottakeren har plikt til å medvirke i utarbeidelsen og oppfølgingen av planen. Dersom stønadmottakeren uten rimelig grunn unnlater slik medvirkning foreslås at stønaden kan bortfalle.

6.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

Lovendringene innenfor de helserelaterte trygdeytelsene har i de senere årene vært utformet med sikte på å fremme aktivitet fremfor passivitet. Fra 1. januar 2004 ble rehabiliteringspengeperioden tidsbegrenset til to år med unntak av ved meget alvorlige sykdommer og skader. Samtidig ble det innført en plikt til å vurdere behovet for yrkesrettet attføring så tidlig som mulig i sykepengefasen, og igjen etter 6 måneder med rehabiliteringspenger, jf Ot.prp. nr. 10 (2003–2004). Tidsbegrenset uførestønad ble innført fra samme tidspunkt og hadde som formål at flest mulig gjennom oppfølging i stønadsperioden skulle kunne komme tilbake i arbeid på heltid eller deltid, jf. Ot.prp. nr. 102 (2001–2002).

Fra 1. juli 2004 ble det innført en aktivitetsplikt i sykepengeordningen senest innen 8 uker, unntatt når medisinske grunner er klart til hinder for det. Arbeidstakere har etter arbeidsmiljøloven plikt til å medvirke til at arbeidsgiveren utarbeider en oppfølgingsplan. Ifølge folketrygdloven har den sykmeldte plikt til å bidra til at funksjonsevnen blir utprøvd. Hvis vedkommende uten rimelig grunn nekter å ta i mot tilbud om behandling, rehabilitering, tilrettelegging av arbeid og arbeidsutprøving eller yrkesrettet attføring, kan retten til sykepenge falle bort, jf. folketrygdloven § 8-8.

Ved innføringen av tidsbegrensningen for rehabiliteringspenger og tidsbegrenset uførestønad var det en forutsetning at stønadmottakere skulle få oppfølging fra trygdeetatens side med sikte på å komme tilbake i arbeid. Ifølge administrative retningslinjer fra Rikstrygdeverket skal det utarbeides individuelle oppfølgingsplaner for mottakere av både rehabiliteringspenger og tidsbegrenset uførestønad.

6.3 Departementets vurdering og forslag

Tidsbegrensningen av stønadsperioden for rehabiliteringspenger gjør det nødvendig med tett og god oppfølging slik at nødvendige behandlings-, rehabiliterings- og avklaringstiltak kan settes i verk og gjennomføres i løpet av en samlet stønadsperiode

på maksimalt tre år (et år med sykepenges og to år med rehabiliteringspenges). Utarbeidelse av en oppfølgingsplan, der det fremgår hva som er målet med den behandlingen/rehabiliteringen, og hvilke tiltak som må settes inn for å nå disse målene, vil gjøre det enklere å følge opp den enkelte. Planen vil også gjøre det tydeligere hva som er de enkelte aktørers ansvar og hva stønadsmottakeren selv må bidra med.

Oppfølging er også et nødvendig virkemiddel dersom målsettingen med tidsbegrenset uførestønad skal kunne realiseres, dvs. at vedkommende til tross for uførheten etter en tid kan vende tilbake til arbeidslivet. I Ot.prp. nr. 102 (2001–2002) punkt 7.1 anføres blant annet: *«Den enkelte vil allerede ved innvilgelse være forberedt på at det forventes aktivitet og innsats fra vedkommendes side med henblikk på å komme tilbake til arbeidslivet»*. Videre sies det i punkt 7.3.2: *«Det forutsettes et oppfølgingsopplegg i regi av trygdeetaten, eventuelt i samarbeid med Aetat eller rehabiliteringsansvarlig i kommunen og/eller sosialetaten. Oppfølgingen kan bestå i oppfølgingsamtaler, deltakelse i nettverks- og aktivitetsgrupper mv.»*

Trygdeetatens erfaring med tidsbegrenset uførestønad så langt er at enkelte stønadsmottakere motsetter seg aktiv oppfølging, for eksempel å møte til oppfølgingsamtale på trygdekontoret. Hvis mottakeren motsetter seg aktiv oppfølging i den perioden tidsbegrenset uførestønad innvilges for, vil dette åpenbart svekke muligheten for gjeninntreden i arbeidslivet.

I folketrygdloven § 21-8 har man en generell bestemmelse om at krav om ytelse som gis på grunn av sykdom, kan avslås, og en innvilget ytelse kan holdes tilbake eller stanses dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller yrkesrettet attføring. I § 10-8 om rehabiliteringspenges har man en tilsvarende bestemmelse om at retten til rehabiliteringspenges i slike tilfelle kan falle bort. I folketrygdlovens kapittel om sykepenges har man en egen bestemmelse om medlemmets medvirkning for at hensiktsmessige tiltak for å tilrettelegge arbeidet og utprøving av funksjonsevnen blir utredet og iverksatt med en tilsvarende sanksjonsbestemmelse, jf. § 8-8.

Departementet foreslår at det gis en bestemmelse om plikt for medlemmet til å medvirke til at det skal utarbeides en oppfølgingsplan for mottakere av både rehabiliteringspenges og tidsbegrenset uførestønad. Planen skal utarbeides av trygdeetaten i samarbeid med stønadsmottakeren. Det er viktig at personens muligheter og ressurser og hvilke tiltak som kan settes i verk for å bedre funk-

sjonsevnen kommer frem i planen. Det forutsettes at stønadsmottakeren medvirker i oppfølgingen av oppfølgingsplanen.

Dersom stønadsmottakeren uten rimelig grunn motsetter seg å medvirke til utarbeidelsen og oppfølgingen av en individuell oppfølgingsplan, nekter å ta i mot tilbud om behandling, rehabilitering og utprøving av funksjonsevnen, foreslås at retten til stønad skal kunne falle bort.

Det vises til §§ 10-8 og 12-9 i lovforslaget.

6.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. januar 2006. Forslaget antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

7 Presisering av lovhjemmel for rett til attføringspenges i en begrenset periode etter at attføringssaken er avsluttet av helsemessige årsaker når personen skal vurderes for andre trygdeytelser – folketrygdloven § 11-9 andre ledd

7.1 Innledning

For å unngå at det oppstår brudd i utbetaling i søkerens livsoppholdsytelse, er det i noen tilfeller behov for å kunne forlenge livsoppholdsytelsen en begrenset periode mens personen vurderes for andre ytelses. Departementet foreslår at det presiseres i folketrygdloven at attføringspenges skal kunne tilstås en begrenset periode etter at attføringssaken er avsluttet av helsemessige årsaker når personen vurderes for andre trygdeytelser. Perioden man skal kunne tilstå attføringspenges etter attføringen er avsluttet av helsemessige årsaker, foreslås utvidet fra 8 til 16 uker. Samtidig gjøres ordningen med at man kan forlenge overgangsperioden med rehabiliteringspenges med inntil 8 uker til sammenlagt 16 i forbindelse med overgang fra rehabiliteringspenges til attføringspenges permanent.

7.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

Dersom attføringen avbrytes på grunn av sykdom, faller retten til attføringspenges bort. Videre attføring skal da avslås etter folketrygdloven § 11-6. Dersom det av medisinske grunner anses som aktuelt å vurdere om brukeren kan ha rett til andre trygdeytelser, fatter Aetat vedtak om attføringspenges i ventetid under attføringen i inntil 8 uker mens saken tilbakeføres til trygdeetaten (tilbake-

føringsvedtak). Dette gjøres for å gi trygdekonto- ret tid til å vurdere og eventuelt treffe vedtak om annen trygdeytelse (rehabiliteringspenger, uføreytelser etc.), slik at man unngår at det oppstår brudd i utbetaling av søkerens livsoppholdsytelse.

Det fremgår ikke av loven hvor lang periode en vil kunne tilstå attføringspenger ved tilbakesending til trygdeetaten på grunn av helsemessige årsaker, og det er heller ikke noen bestemmelser om dette i attføringsforskriften. Det har imidlertid vært fast praksis siden 1994 at attføringspenger ved tilbakeføring til trygdekontoet skal kunne gis i inntil 8 uker på samme måte som det kan ytes rehabiliteringspenger ved overføring fra trygdeetat til Aetat i forbindelse med oppstart av attføring.

Fra 1. juli 2004 ble det gitt overgangsregler i forbindelse med at Aetat fikk et samlet ansvar for vedtaksmyndighet i attføringssaker. Etter disse kan vedtak om rehabiliteringspenger utvides med ytterligere 8 uker til sammenlagt 16 uker. Overgangsreglene skulle gjelde ut 2005.

7.3 Departementets vurdering og forslag

I tilbakeføringsfasen gis det i dag vedtak om attføringspenger i ventetid under attføringen, med hjemmel i folketrygdloven § 11-9 andre ledd bokstav b.

Bestemmelsen om ventetid under attføringen i folketrygdloven § 11-9 andre ledd bokstav b er dermed blitt tolket utvidende slik at den også gir hjemmel for å kunne tilstå attføringspenger i en begrenset periode når en attføringssak er avsluttet av medisinske grunner og saken skal tilbakeføres til trygdeetaten for vurdering av andre trygdeytelser (rehabiliteringspenger eller uføreytelser). Det fremgår imidlertid ikke klart av bestemmelsens ordlyd at den også omfatter disse tilfellene.

Departementet foreslår derfor at folketrygdloven § 11-9 andre ledd endres slik at det kommer klart fram at det kan tilstå attføringspenger i en begrenset periode når yrkesrettet attføring er avbrutt på grunn av sykdom, og det av medisinske grunner anses som aktuelt å skulle vurdere brukeren for andre trygdeytelser.

I noen tilfeller vil det kunne ta mer enn 8 uker å behandle uføresøknaden, og det kan da forekomme at det ikke blir fattet vedtak om uføreytelser før de åtte ukene er utløpt. Enkelte personer vil dermed kunne risikere å bli stående uten livsoppholdsytelse mens de vurderes for uføreytelser eller rehabiliteringspenger. Departementet legger derfor opp til å utvide perioden for tilbakeføringsvedtakene fra 8 til 16 uker. Dette vil bli gjort ved forskrift i etterkant av lovvedtaket.

Det samme problem vil også kunne oppstå i forbindelse med oppstart av attføring når en person overføres fra rehabiliteringspenger for vurdering av rett til yrkesrettet attføring. Dette er midlertidig løst ved at en kan gi overføringsvedtak i inntil 16 uker. For å få en god sammenheng i disse regelverkene, vil departementet samtidig foreslå å gjøre disse overgangsreglene permanente.

7.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. januar 2006. Det anslås at endringen vil kunne medføre en kostnad på hhv. om lag 4,7 og 3,7 mill. kroner knyttet til attførings- og rehabiliteringspenger.

Forslaget antas ikke å ha administrative konsekvenser av betydning.

8 Lovteknisk justering – folketrygdloven § 11-18 tredje ledd

Paragrafen viser til «sysselsettingsloven kapittel III.»

Lov om tiltak til å fremme sysselsetting (sysselsettingsloven) av 27. juni 1947 nr. 9 er opphevet, og ble fra 1. juli 2005 avløst av Lov om arbeidsmarkeds tjenester (arbeidsmarkedsloven) av 10. desember 2004.

Henvisningen i folketrygdloven § 11-18 siste ledd foreslås endret til «arbeidsmarkedsloven kapittel 5.»

9 Utvidet rett til hvilende pensjon for uførepensjonister som prøver seg i arbeid – folketrygdloven § 12-12 tredje ledd

9.1 Innledning

For å gjøre det lettere for uførepensjonister å etablere seg i arbeidslivet, foreslår departementet at retten til hvilende pensjon ved lønnet arbeidsforsøk utvides fra tre til fem år. Uførepensjonister som er over 60 år når de begynner i arbeid, foreslås å få beholde retten til å få tilbake uførepensjonen i perioden fram til overgang til alderspensjon.

9.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

Uførepensjonister som prøver seg i arbeid har siden 1997 hatt en hvilende pensjonsrett i inntil tre

år (tidligere ett år) som innebærer at de i løpet av en treårsperiode vil få tilbake pensjonen dersom arbeidsforsøket ikke lykkes. Mottakere av tidsbegrenset uførestønad har en tilsvarende rett for den perioden som de er innvilget stønad.

Trygdeetaten og Aetat har siden 2001 samarbeidet om å få uførepensjonister tilbake i arbeid. Agder-forskning har evaluert etatenes innsats. Evalueringsrapporten peker på at en av årsakene til at ikke flere uførepensjonister kommer tilbake i arbeid på varig basis, til tross for stor motivasjon, kan være at uførepensjonister er redde for å gi slipp på den tryggheten som trygden gir. Uførepensjonistene foretar ofte en risikovurdering der trygghet veier tyngre enn usikkerhet i forhold til framtidig arbeidsevne. Mange uførepensjonister er redde for at de ikke skal kunne fortsette i arbeid fram til de blir alderspensjonister og ønsker ikke å komme i den situasjon at de må søke om uførepensjon på nytt. På denne bakgrunn antydes det i evalueringsrapporten at perioden med hvilende pensjonsrett er for kort.

Rikstrygdeverket har på bakgrunn av tilbakemeldinger fra trygdeetaten tatt opp spørsmålet om å utvide frysperioden til fem år. Rikstrygdeverket har blant annet begrunnet dette med at mange av de som forsøker seg i arbeid ikke får fast ansettelse, og at tidligere uføre er de første som vil måtte gå i forbindelse med innskrenkninger på arbeidsplassene. Mange uføre vil i slike situasjoner kunne ha problemer med å skaffe seg nytt arbeid. Rikstrygdeverket har også observert en tendens til at enkelte går tilbake på full pensjon like før utløpet av dagens treårsperiode.

9.3 Departementets vurdering og forslag

Etter departementets vurdering vil en forlengelse av retten til hvilende pensjon være et tiltak som motiverer uførepensjonister til å komme tilbake i arbeid og som medvirker til at tidligere uføre får mer tid til å etablere seg i arbeidslivet. Departementet foreslår å utvide perioden som uførepensjonister har rett til hvilende pensjon fra tre til fem år. Når tidligere uførepensjonister faller ut av arbeid etter mer enn fem år i arbeidslivet, bør fortsatt retten til uførepensjon (hel eller gradert) vurderes på nytt. Departementet antar at i disse tilfellene vil årsaken til at det søkes om uførepensjon på nytt ofte være at helsetilstanden har blitt forverret, slik at mange vil ha krav på uførepensjon. Uførepensjonister som begynner i arbeid når de er over 60 år, bør uansett kunne få tilbake uførepensjonen i perioden fram til overgang til alderspensjon. Det foreslås ikke endringer i rettighetene til mottakere av tidsbegrenset uførestønad.

9.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det foreslås at endringen trer i kraft 1. januar 2006 og gis virkning for løpende tilfeller. Forslaget har ikke administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning.

10 Avvikling av ordningen med et rådgivende utvalg i krigspensjoneringssaker – lov av 22. mars 1968 om tillegg til 1) lov om krigspensjonering for militærpersoner av 13. desember 1946 og 2) lov om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner av 13. desember 1946

10.1 Innledning

Et rådgivende utvalg i krigspensjoneringssaker har som hovedoppgave å gi Rikstrygdeverket råd i visse typer krigspensjoneringssaker. Departementet foreslår at ordningen med et slikt utvalg blir avviklet fra 1. januar 2006, og at Rikstrygdeverket avgjør sakene etter den praksis som utvalget har fulgt.

10.2 Bakgrunn

De opprinnelige lovene om krigspensjonering (hovedlovene), som ble vedtatt 13. desember 1946, består av en lov for militærpersoner og en for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner. Disse lovene er uføretrygdlover, og har bl.a. som vilkår at det foreligger årsakssammenheng mellom en krigsskade/krigsulykke og senere helsesvekkelse eller uforhet.

I 1968 ble krigspensjoneringslovene supplert med en tilleggslov som på flere punkter skilte seg ut fra de eldre lovene. Dette gjelder for det første ved at kravet til årsakssammenheng mellom skaden/ulykken og senere helsesvikt ble endret. Det ble bestemt at ytelser etter denne loven kunne gis med mindre det var åpenbart at det ikke var sammenheng mellom tapet av ervervsevne og krigstjenesten/fangenskapet. For det andre omfatter loven bare bestemte grupper av krigsdeltakere, nemlig personer som hadde gjort en aktiv innsats i krigen eller motstandskampen, krigsseilere og personer som hadde sittet i fiendtlig fangenskap på grunn av deltakelse i motstandsarbeid, som gisler eller på grunn av sin rase. Loven inneholder bl.a. vilkår om deltakelse i «aktiv krigstjeneste» over et visst tidsrom, og krever at deltakelsen må ha medført «usedvanlig hard påkjenning».

På bakgrunn av disse kriteriene ble det vedtatt å opprette et rådgivende utvalg i krigspensjoningssaker sammensatt av representanter med innsikt i de ulike sektorer av motstandskampen, og at det blant disse skulle være en lege og en jurist. Det vises til Ot. prp. nr. 3 (1967-68) der Sosialdepartementet bl.a. anførte:

«Departementet vil foreslå at det utvirkes lov hjemmel for oppnevning av et utvalg av denne art, med fem medlemmer. Utvalget vil komme til å få stor innflytelse på behandlingen av sakene etter tilleggsloven. Dets medlemmer vil derfor ha et særlig ansvar under utførelsen av sine verv.»

Sosialdepartementet fastsatte også «Regler om virksomheten i det rådgivende utvalg for Rikstrygdeverket i krigspensjoningssaker» 20. april 1968 i medhold av tilleggsloven § 5 fjerde ledd.

Det rådgivende utvalg har som hovedoppgave å gi Rikstrygdeverket råd om hvorvidt lovens krav med hensyn til krigstjenestens art, varighet og påkjenninger er oppfylt. Dessuten er det utvalgets oppgave å uttale seg om grunnlaget for dispensasjon fra kravene til tjenestetid og statsborgerskap. Disse tilråkningene gjelder i all hovedsak nye søknader om krigspensjon. I tillegg er det utvalgets oppgave å vurdere om det er åpenbart at uførheten eller sykdommen ikke har sammenheng med tjenesten eller fangenskapet under krigen. Denne vurderingen gjelder ikke bare nye søknader, men først og fremst søknader om medisinsk stønad i saker som allerede er godkjent.

10.3 Departementets vurdering og forslag

Tallet på nye søknader om krigspensjon er nå meget lavt, og vil etter alt å dømme fortsette å synke. Det vil neppe dreie seg om mer enn fem til ti nye saker per år. I tillegg kommer det inn enkelte søknader om gjenopptak eller ny vurdering.

Størsteparten av de sakene som er kommet inn til Rikstrygdeverket i de senere årene, gjelder stønad til medisinsk behandling. Enkelte av disse sakene er av en slik art at de blir forelagt utvalget for vurdering i relasjon til tilleggslovens årsakskriterium. Praktisk talt alle utgifter til medisinsk behandling dekkes etter denne loven, med mindre det er åpenbart at det ikke kan være sammenheng mellom behandlingen og krigsskaden/krigspåkjenningene. Saker som Rikstrygdeverket selv finner å kunne godta, blir i henhold til lovens § 5 annet ledd ikke forelagt utvalget.

I forarbeidene til tilleggsloven ble det bl.a. anført at praktiseringen av loven ville bli utformet

på grunnlag av den kasuistikk som etter hvert ville fremkomme gjennom behandlingen i utvalget. I løpet av de årene utvalget har vært i funksjon, har det således utkrystallisert seg en fast forvaltningspraksis innenfor de aktuelle områdene. Utvalget har for øvrig gradvis delegert deler av sin «myndighet» til Rikstrygdeverket. Det gjelder bl.a. vurderingen av årsakskriteriet «åpenbart uten sammenheng» for visse sykdommers vedkommende.

Det nåværende utvalget, som ble oppnevnt høsten 2003, har en fungeringsperiode fram til utgangen av 2005. Medlemmene vil på det tidspunkt mandatet utløper, ha en gjennomsnittsalder på 81 år. I de senere årene har det vist seg vanskelig å få oppnevnt nye medlemmer etter dem som av ulike årsaker har sluttet eller som ikke har ønsket å bli gjenoppnevnt. Departementet antar at problemene med å finne nye medlemmer som både har relevant kompetanse og personlig krigserfaring, etter hvert vil bli ytterligere forsterket.

I et høringsbrev av 1. april 2005 bad departementet om merknader til et forslag om å avvikle ordningen med et rådgivende utvalg i krigspensjoningssaker fra 1. januar 2006. Høringsinstanser var: Det rådgivende utvalg i krigspensjoningssaker, Rikstrygdeverket, Finansdepartementet, Forsvarsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Moderniseringsdepartementet, Den norske lægeforening, Krigsinvalideforbundet, Norsk Sjømannsforbund og Pensjonstrygden for sjømenn. Ingen av høringsinstansene har innvendinger til forslaget om å avvikle Det rådgivende utvalg i krigspensjoningssaker fra 1. januar 2006.

På denne bakgrunn foreslår departementet at bestemmelsene om et rådgivende utvalg i krigspensjoningssaker oppheves fra 1. januar 2006.

Det vises til lovforslaget, lov 22. mars 1968 om tillegg til krigspensjoneringslovene § 5.

Departementet legger til grunn at Rikstrygdeverket opprettholder sin krigshistoriske, juridiske og medisinske kompetanse innenfor de lovområdene der utvalget har hatt sin rådgivningsfunksjon.

10.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. januar 2006, og at utvalget avvikles fra samme tidspunkt.

Avvikling av Det rådgivende utvalg i krigspensjoningssaker vil innebære en administrativ forenkling. Avviklingen vil ikke ha noen økonomiske konsekvenser av betydning.

11 Endringer i lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. (lønnsgarantiloven) og lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven)

11.1 Innledning

Formålet med lønnsgarantiordningen er at arbeidstakere som rammes av konkurs og som derfor ikke får utbetalt lønn, skal få dekket sitt tilgodehavende over den statlige lønnsgarantien. Det er dessuten et mål for ordningen at lønnsgarantiutbetalingene skal skje så raskt som mulig etter konkursen. I en del tilfeller kan det imidlertid ta lang tid fra konkurstidspunktet og til utbetaling av lønnsgaranti skjer. Det er flere årsaker til dette. En av årsakene til den til tider lange saksbehandlingstiden er at enkelte av bestemmelsene i lønnsgarantiregelverket er kompliserte og skjønnspregede, noe som gjør det tidkrevende å behandle søknader om lønnsgaranti. En del arbeidstakere opplever dessuten disse skjønnspregede reglene som lite forutsigbare og i enkelte tilfeller urimelige. Erfaringsmessig er det i disse typene av saker mange klager på avslag om lønnsgarantidekning, noe som fører til ytterligere forsinkelse av utbetalingene. For å nå målet om raskere utbetaling av lønnsgaranti til arbeidstakerne, vil det blant annet være nødvendig å endre lønnsgarantiregelverket slik at enkelte av bestemmelsene blir mindre skjønnspregede.

På bakgrunn av dette foreslår departementet å utvide lønnsgarantiens dekningsområde i forhold til kravets forfallstid slik at krav forfalt inntil 12 måneder før fristdagen gis dekning. Departementet foreslår også å innskrenke opptjeningstiden for feriepengekrav ved at feriepenge kun dekkes samme år som fristdagen og det foregående år. For krav opptjent etter konkursåpning dekkes kun krav i en måned etter konkursåpningstidspunktet.

Forslagene antas å gi en samlet innsparing for staten på omtrent 93,4 mill. kroner. Forslagene vil gi regler som forenkler saksbehandlingen for forvaltningen og vil kunne føre til raskere utbetaling av kravene til den enkelte.

Det kan for øvrig nevnes at det for å få en mer effektiv og brukervennlig ordning er besluttet at ansvaret for lønnsgarantiordningen skal overføres fra Direktoratet for arbeidstilsynet til Aetat fra 1. januar 2007.

11.2 Gjeldende rett

Utgangspunktet i henhold til lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. (lønnsgarantiloven) § 1 er at lønnskrav dekkes over den statlige lønnsgarantien i den utstrekning de har fortrinnsrett i arbeidsgivers konkurs etter reglene i lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven) kapittel 9. Utgangspunktet er at krav på lønn er fortrinnsberettiget, men det er gjort noen begrensninger i forhold til enkelte typer lønnskrav.

Det følger av dekningsloven § 9-3 annet ledd at arbeidstaker kun får lønnsgaranti for lønnskrav som har forfalt de siste fire månedene før fristdagen, med mindre fordringshaveren uten ugrunnet opphold har søkt fordringen inndrevet eller har tatt skritt som nevnt i konkursloven § 63 for å få åpnet konkurs i skyldnerens virksomhet. Hva som kreves av aktivitet fra arbeidstaker for at kravet skal anses for å være inndrevet «uten ugrunnet opphold» fremgår blant annet av forarbeidene til loven (NOU 1972:20), men det viser seg i praksis at dette er en bestemmelse som kan oppfattes som uklar og av enkelte arbeidstakere som urimelig.

Videre får man i henhold til dekningsloven § 9-3 nr. 2 bare lønnsgarantidekning for feriepenge som er opptjent mindre enn 24 måneder før fristdagen, med mindre fordringens forfallstid ikke ligger lenger tilbake enn fire måneder før fristdagen. Etter lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie (ferieloven) § 11 (1) skal feriepenge opptjent i det foregående år utbetales siste vanlige lønnsdag før ferie. Ved overføring av ferie til et påfølgende år fremgår det av ferieloven § 11 (2) at feriepengene skal utbetales når den overførte ferien tas.

I henhold til dekningsloven § 9-3 nr. 1 fjerde ledd omfatter ikke fortrinnsretten lønn for oppsigelsestid utover de fristene som følger av arbeidsmiljøloven § 58 nr. 1 – 4, med mindre lengre oppsigelsesfrist følger av tariffavtale som er inngått mer enn seks måneder før fristdagen. Etter arbeidsmiljøloven § 58 nr. 1 er den alminnelige oppsigelsestid én måned. Dersom man har vært ansatt sammenhengende i virksomheten i minst fem år er oppsigelsestiden to måneder og for en arbeidstaker som har vært tilsatt i mer enn 10 år sammenhengende er oppsigelsestiden tre måneder. For en arbeidstaker som blir sagt opp etter minst 10 års sammenhengende tilsetningstid i samme virksomhet er oppsigelsesfristen minst fire måneder dersom vedkommende har fylt 50 år, minst fem måneder etter fylte 55 år og minst seks måneder dersom arbeidstakeren har fylt 60 år. Oppsigelsesfristen begynner

å løpe fra den første dagen i måneden etter at oppsigelsen fant sted.

Det følger av dekningsloven § 9-3 første ledd nr. 6 at renter inntil fristdagen og inndrivelsesomkostninger som relaterer seg til fortrinnsberettigede krav er å anse som fortrinnsberettiget fordringer, og dermed dekningsberettigede over lønnsgarantien.

11.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet foreslår at arbeidstaker skal få dekning for lønnskrav som har forfalt de siste tolv månedene før fristdagen. Denne tolv måneders fristen er absolutt, med mindre arbeidstakeren har tatt rettslige skritt for å få fastsatt sitt lønnskrav. Departementet antar at dette kun unntaksvis vil være aktuelt. I disse tilfellene vil det også være lett beviselig at slike skritt er tatt. Forslaget innebærer en utvidelse av hvilke krav som dekkes over lønnsgarantien. Som nevnt inneholder dagens bestemmelse skjønsmessige vurderinger som ofte kan være vanskelige og tidkrevende. Ved den foreslåtte endringen vil man etter departementets vurdering få en regel som oppfattes som mer forutsigbar og rimelig for arbeidstakerne, og som forenkler forvaltningens behandling av denne typen saker.

Når det gjelder krav etter konkursåpning, foreslår departementet at det kun skal gis lønnsgaranti i en måned fra konkursåpningstidspunktet. Forslaget er en innstramming i forhold til dagens bestemmelse. Endringen er foreslått gjort i lønnsgarantiloven. Dermed vil eventuelle krav utover det som dekkes over lønnsgarantien fremdeles være en fortrinnsberettiget fordring, og arbeidstakerne vil kunne fremme dette som et prioritert krav i konkursboet.

Det foreslås også at arbeidstaker kun skal få dekket feriepengene opptjent i det året konkursen inntreffer, vanligvis samme år som fristdagen, og det foregående år. For enkelte arbeidstakere vil dette forslaget kunne gi dårligere dekning enn etter dagens bestemmelse, for eksempel dersom man har overført ferie fra ett år til et annet. Også her er endringen foreslått gjort i lønnsgarantiloven slik at eventuelle overskytende krav fra arbeidstaker vil ha fortrinnsrett i konkursboet.

De to sistnevnte forslagene vil for en del arbeidstakere medføre at det gis dårligere dekning over lønnsgarantien enn i dag. Som det fremgår ovenfor foreslås endringene gjort i lønnsgarantiloven slik at arbeidstaker fremdeles vil kunne rette et eventuelt overskytende krav som en prioritert fordring i boet. Etter departementets vurdering vil

endringene imidlertid gi regler som vil gjøre saksbehandlingen enklere, noe som kommer arbeidstakerne til gode ved at utbetalingen av lønnsgaranti kan skje raskere. Departementet viser for øvrig til at det i Ot.prp. nr. 3 (2005–2006) er fremmet et forslag som utvider lønnsgarantiens dekningsområde til også å omfatte arbeidstakere som har vært daglig leder eller styremedlem.

Departementet foreslår videre en tilføyelse i dekningsloven som gir staten regressrett i konkursboet når det er gitt lønnsgarantidekning for lønnskrav som har forfalt senere enn fire måneder før fristdagen. Det foreslås også en ny bestemmelse i lønnsgarantiloven som gir arbeidstaker rett til å få dekket renter inntil fristdagen og inndrivelsesomkostninger for den forannevnte typen krav ettersom dette ikke vil være fortrinnsberettigede etter reglene i dekningsloven, men er berettiget lønnsgaranti med hjemmel i lønnsgarantiloven.

11.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringene i lønnsgarantiregelveverket trer i kraft fra 1. januar 2006, og at de får virkning for alle saker hvor fristdagen faller etter ikrafttredelsesdatoen. Tilsvarende vil endringene få virkning for insolvente dødsboer der dødsfallet finner sted etter ikrafttredelsen, for forsikringsselskaper og banker der vedtak om å sette institusjonen under offentlig administrasjon treffes etter dette tidspunkt og for insolvente selskaper der kjennelse om tvangsavvikling er avsagt etter dette tidspunkt.

Forslaget om at det skal gis dekning for krav som har forfalt inntil 12 måneder før fristdagen antas å medføre en økning i utgiftene på omtrent 6,6 mill. kroner. Endringen knyttet til krav i oppsigelsestiden er antatt å ville gi en innsparing på ca. 93,5 mill. kroner. Innstrammingen for å få dekning for krav på feriepengene er beregnet å medføre en besparelse på om lag 6,5 mill. kroner. Den samlede innsparingen for staten vil være 46,7 mill. kroner i 2006 og deretter omtrent 93,4 mill. kroner årlig. Departementet viser for øvrig til at det i Ot.prp. nr. 3 (2005–2006) er fremmet forslag om endringer i lønnsgarantiloven som utvider dekningsområdet til også å omfatte krav fra arbeidstakere som har vært daglig leder eller styremedlem.

Departementet antar at de foreslåtte endringene vil innebære en besparelse for det offentlige ved at saksbehandlingen av denne typen saker vil bli enklere og dermed mindre tidkrevende.

12 Justeringer i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg - reglene om utenlandsopphold mv.

Det foreslås her endringer i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg. Endringene omfatter presiseringer i reglene i § 4 om tillatte utenlandsopphold og reglene i § 21 om kontroll med utenlandsopphold. I tillegg foreslås etablert en ordning i § 13, slik at for meget utbetalte ytelser under utenlandsopphold avregnes krone for krone mot ytelsene i en ny stønadsperiode.

12.1 Innledning

Lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg tar sikte på å garantere en minste samlet inntekt for personer som har fylt 67 år, men som har for kort botid i Norge til å få fulle ytelser fra folketrygden.

Maksimal ytelse fra ordningen vil normalt svare til minstepensjon. Stønad etter loven er prøvd mot stønadstakerens inntekt, og unntaksvise kan det også tas hensyn til formue. Det er en forutsetning for ytelser etter loven at vedkommende har lovlig adgang til fast bosetting i Norge. Utenlandsopphold kan ikke overstige tre måneder per kalenderår. Stønad gis for inntil 12 måneder om gangen, og søknad om ytelser eller forlengede ytelser må settes fram ved personlig frammøte på trygdekontoret.

Om ordningen vises for øvrig til Ot.prp. nr. 14 og Innst. O. nr. 56, begge for 2004–2005. Det er forutsatt at ordningen skal tre i kraft 1. januar 2006.

Under den administrative forberedelsen av den supplerende stønadsordningen er det lagt særlig vekt på mulighetene for effektiv kontroll med reglene om utenlandsopphold. Arbeidet med detaljutforming av rundskriv og valg av løsninger ved den konkrete anvendelsen av de vedtatte lovbestemmelsene har vist at visse justeringer/presiseringer vil kunne gjøre ordningen enklere å håndtere i praksis. Forslagene i det følgende tar sikte på dette.

12.2 De vedtatte lovbestemmelsene

Etter loven § 4 faller retten til supplerende stønad bort når en person oppholder seg i utlandet i mer enn tre måneder i sammenheng, eller i mer enn tre måneder i alt i et kalenderår. Når disse grensene overstiges, medfører loven at all stønad i utlandet er utbetalt i strid med reglene. Dersom oppholdet

varer en dag utover de tillatte tre månedene, blir også de forutgående tre månedene regelstridige. Det er i denne sammenhengen likegyldig om utenlandsoppholdet består av ett sammenhengende opphold eller flere opphold spredt over stønadsperioden. Bortfallet av stønadsretten gjelder også når stønadstakeren melder fra om utenlandsoppholdet slik at stønaden blir stoppet til riktig tid.

Virkningene av et utenlandsopphold utover lovens grenser blir for det første at en ny stønadsperiode tar til å løpe når stønadstakeren vender tilbake til Norge (forutsatt at det søkes om stønad, og forutsatt at vilkårene for supplerende stønad fortsatt er oppfylt). Det reiser seg videre spørsmål om å kreve for meget utbetalt stønad tilbake etter loven § 13.

Med henblikk på kontroll av reglene om utenlandsopphold, kan departementet ifølge loven § 21 andre ledd gi forskrift om at vedkommende skal møte personlig på trygdekontoret inntil to ganger i året (i tillegg til frammøte i forbindelse med søknad) og vise pass eller annet reisedokument. Slik frammøteplikt bør i tilfelle omfatte både stønadstakeren selv og ektefelle/samboer/registrert partner. I praksis vil frammøteplikten ved nærmere bestemmelse i forskriften kunne begrenses til ektefelle mv. under 67 år. Etter loven § 5 fjerde ledd vil utenlandsopphold for sistnevnte kunne påvirke retten til supplerende stønad ved at retten til å få en høyere ytelse på grunn av forsørgelse eventuelt faller bort. Det er derfor behov for de samme kontrolltiltak som i forhold til stønadstakeren selv.

12.3 Aktuelle endringer og presiseringer

Angivelsen av tillatte utenlandsopphold i måneder har vist seg å reise visse tolkningsspørsmål, for eksempel om et fravær på 15 dager i en måned skal regnes som en hel «utenlandsmåned». Rikstrygdeverket mener at det vil gi en mer håndterbar ordning dersom det tillatte utenlandsoppholdet settes lik 90 dager. Man kan da begrense seg til å telle dagene. Rikstrygdeverket ønsker videre at tillatte utenlandsopphold skal være tillatte utenlandsopphold innenfor den enkelte stønadsperiode på 12 måneder, i stedet for i løpet av kalenderåret som i nåværende lovtekst. *Departementet er enig i disse justeringene og foreslår tilsvarende endringer i loven § 4.*

Som nevnt vil det kunne reageres på for lange utenlandsopphold ved en tilbakekrevingssak etter loven § 13. Tilbakekreving forutsetter at vedkommende forsto eller burde ha forstått at utenlandsoppholdet var regelstridig. Vilkåret vil ikke alltid kunne anses å være oppfylt, og tilbake-

kreving vil i beste fall være en tidkrevende prosess. Det dreier seg om personer med inntekt på et så lavt nivå at tilbakekreving vanskelig gjøres. Dersom vedkommende fortsetter som stønadstaker, vil for meget utbetalt kunne avregnes i framtidig ytelse med inntil 10 prosent av månedsbeløpet.

Som nevnt vil ytelser kunne tilstås på nytt umiddelbart etter for lange utenlandsopphold. Resultatet vil derfor kunne bli at den supplerende stønadsordningen finansierer utenlandsopphold uten andre konsekvenser enn eventuell tilbakekreving over svært lang tid. Dette vil kunne føre til misbruk av ordningen gjennom gjentatte lengre utenlandsopphold, og oppfordringen til å melde fra om for lange utenlandsopphold blir svært liten.

Departementet har i samråd med Rikstrygdeverket vurdert ulike løsninger med henblikk på en effektiv reaksjon mot misbruk som beskrevet ovenfor. Et vesentlig hensyn i den forbindelse er å unngå at den som lojalt følger reglene og melder fra om sine utenlandsopphold med derav følgende stopp av stønaden, kommer dårligere ut enn den som er for lenge i utlandet uten å si fra og får ytelsen uavkortet. *Departementet foreslår at for meget utbetalt supplerende stønad i utlandet skal avregnes krone for krone mot ytelsene i en eventuell ny stønadsperiode ved tilføyelse av et nytt fjerde ledd i loven § 13.* Det vises til lovforslaget.

Som nevnt forutsettes departementet å gi forskrift om personlig oppmøte på trygdekontoen for å kontrollere om reglene om utenlandsopphold overholdes. Loven omtaler direkte bare frammøte for stønadstakeren selv, men ettersom oppholdsstedet for ektefelle/samboer/registrert partner kan ha direkte betydning for størrelsen av stønaden, bør også slike personer ha frammøteplikt. Departementet antar som tidligere nevnt at loven gir hjemmel for å fastsette dette i forskrift. Rikstrygdeverket finner likevel at det i praksis vil kunne være hensiktsmessig at frammøteplikten for ektefelle mv. går direkte fram av loven, slik at man unngår tvil og diskusjoner på dette punktet. *Departementet foreslår på denne bakgrunn at loven § 21 andre ledd suppleres for å gjøre det klart at også ektefelle/samboer/registrert partner kan pålegges plikt til frammøte på trygdekontoen når sistnevntes oppholdssted har betydning for utmålingen av supplerende stønad til stønadstakeren.* I praksis vil dette bare gjelde tilfelle der ektefellen mv. er under 67 år (se loven § 5 fjerde ledd). Det vises til lovforslaget.

12.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringene i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg foreslås å tre i kraft 1. januar 2006.

Hensikten med de foreslåtte presiseringer og suppleringer av loven er å gjøre reglene om utenlandsopphold enklere å håndtere i praksis. Forholdene legges til rette for å unngå merarbeid i forbindelse med kontroll og eventuell tilbakekreving av for meget utbetalt stønad i utlandet. Den foreslåtte avregningsordningen vil her være av særlig betydning. Avregningsordningen vil også i noen utstrekning redusere de løpende utgiftene til supplerende stønad, men vil på den annen side kunne føre til økte utgifter til sosialhjelp. Det er imidlertid ikke mulig å tallfeste disse virkningene, som dessuten ventelig vil avta over tid som følge av det insitamentet stønadstakerne får til å melde fra om sine utenlandsopphold og lengden av dem. Endringene antas ikke å gi grunn til budsjettmessige justeringer.

13 Endringer i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

13.1 Innledning

Arbeids- og sosialdepartementet legger med dette fram forslag til endringer i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven). Forslagene var opprinnelig fremmet i Ot.prp. nr. 49 (2004–2005), men ble ved en feil ikke votert over under behandlingen i Stortinget. Forslagene blir derfor fremmet på ny.

13.2 Bakgrunn for forslagene

I Ot.prp. nr. 49 (2004–2005) foreslo departementet at gjeldende lovs bestemmelser om den såkalte hovedbedriften ikke skulle videreføres i ny arbeidsmiljølov. I lovvedtaket er disse bestemmelsene videreført i § 2-2 andre ledd. Det fremgår av kommunalkomiteens innstilling, Innst. O nr. 100 (2004–2005) pkt 6.2, at komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti gikk imot komitéflertallets forslag til § 2-2 andre ledd. Av hva som fremstår som en inkurie ble det likevel ikke votert over dette forslaget under behandlingen i Odelstinget. Departementet finner det derfor riktig å fremme forslag om at andre ledd i § 2-2 oppheves.

I lovproposisjonen var det også foreslått at gjeldende lover regler om arbeidsreglement ikke skulle videreføres. I lovvedtaket er bestemmelser om arbeidsreglement fastsatt i §§ 14-16 til 14-20. Av komitéinnstillingens punkt 18.2 går det fram at komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti gikk imot flertallets forslag til §§ 14-16 til 14-20, men heller ikke dette forslaget ble fremmet for votering i Odelstinget. Departementet foreslår på denne bakgrunn at lovens §§ 14-16 til 14-20 oppheves.

13.3 Ikrafttreden

Departementet foreslår at endringene skal tre i kraft fra 1. januar 2006.

14 Utvidelse av arbeidsgivers lønnspliktperiode fra 5 til 10 dager ved hel permittering og ved minst 40 pst. reduksjon av arbeidstiden – lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering (lønnspliktloven)

14.1 Innledning

Departementet foreslår å utvide arbeidsgivers lønnspliktperiode fra 5 til 10 dager ved hel permittering og ved minst 40 pst. reduksjon av arbeidstiden. Arbeidsgiverperioden 15 dager ved permittering mindre enn 40 pst. reduksjon av arbeidstiden opprettholdes.

14.2 Bakgrunn

Adgangen til å benytte permitteringer innebærer en mulighet for arbeidsgiver til å overvelte normale lønnskostnader og normal bedriftsrisiko til folketrygden. Ved uventet og antatt kortvarig lav aktivitet overtar trygdesystemet arbeidsgivers lønnsforpliktelser helt eller delvis for en begrenset periode. Et for generøst permitteringsregelverk kan medføre at for mye arbeidskraft kanaliseres til sektorer med lav aktivitet, med den konsekvens at arbeidsstyrken blir dårlig utnyttet.

Departementet er av den oppfatning at dagens regelverk med en arbeidsgiverperiode på 5 dager velter for mye av bedriftenes lønnskostnader over på trygdesystemet. I perioder med knapphet på arbeidskraft medfører det høye samfunnsmessige kostnader å la deler av arbeidsstyrken være permittert i stedet for å legge til rette for at arbeidskraften kan søke seg til virksomheter som gir høy-

ere avkastning for samfunnet. Permitterte arbeidstakere er erfaringsmessig vanskelig å formidle til annet arbeid og kan derfor gå uvirksomme unødige lenge. □

14.3 Departementets vurdering og forslag

For å motvirke et unødige høyt omfang av permitteringer, samtidig som man kan oppnå en ønsket reduksjon i trygdeutbetalingene, vil departementet foreslå å øke arbeidsgiverperioden fra 5 til 10 dager ved hel permittering og ved minst 40 pst. reduksjon av arbeidstiden.

14.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringen i lov om lønnsplikt under permittering trer i kraft 1. januar 2006. Lovendringen innebærer en innsparing på 65 millioner kroner. Lovendringen vil ikke ha administrative konsekvenser.

15 Merknader til de enkelte paragrafene i lovforslaget

15.1 Endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd

Til § 3-15 andre ledd bokstav b

Endringen innebærer at behovsprøvd barnetillegg til tidsbegrenset uførestønad ikke skal være pensjonsgivende inntekt. Det vises til punkt 2.

Til § 3-25

Endringen innebærer at mottaker av tidsbegrenset uførestønad skal få rett til behovsprøvd barnetillegg etter samme regler som uførepensjonister. Det vises til punkt 2.

Til § 3-26

Da tidsbegrenset uførestønad ble innført fra 1. januar 2004 var det nødvendig med lovtekniske justeringer av en rekke bestemmelser. Ved en inkurie ble ikke opplistingen av ytelser i § 3-26 endret i forbindelse med innføringen av tidsbegrenset uførestønad. Denne endringen foretas derfor nå.

Til § 4-5 første ledd bokstav d

Kravet om at medlemmet for å være berettiget til dagpenger under arbeidsløshet skal være pliktig til å skaffe seg inntekt ved selvstendig næringsvirksomhet foreslås opphevet. Det vises til punkt 3.

Til § 4-5 første ledd bokstav e blir bokstav d

Endringen er en konsekvens av opphevelsen av § 4-5 første ledd bokstav d. Det vises til punkt 3.

Til § 4-5 tredje ledd

Kravet om at medlemmet for å være berettiget til dagpenger må være villig til å ta arbeid som er lavere lønnet enn dagpengene foreslås opphevet. Det vises til punkt 3.

Til § 4-20 annet ledd oppheves «eller selvstendig næringsdrivende»

Kravet om at dagpengene kan falle bort i et begrenset tidsrom for medlem som mottar dagpenger dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å skaffe seg arbeid som selvstendig næringsdrivende oppheves. Det vises til punkt 3.

Til § 4-20 tredje ledd

Kravet om at dagpengene kan falle bort i et begrenset tidsrom for medlem som mottar dagpenger dersom medlemmet unnlater å skaffe seg arbeid selv om det aktuelle arbeidet er lavere lønnet enn dagpengene oppheves. Det vises til punkt 3.

Til § 8-4 tredje ledd bokstav j

Det er ikke gjort materielle endringer i bestemmelsen. Endringen er en lovteknisk justering for å få konsekvent begrepsbruk i alternativene i bokstav a til j. Det vises til punkt 4.

Til § 9-10 første ledd

I forhold til forslaget om graderte pleiepenger i ny § 9-11 a er det nødvendig å ta ut av lovteksten at barnets behov for kontinuerlig tilsyn skal være «fra en av foreldrene». Graderte pleiepenger forutsetter at barnet har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie, men at det delvis kan ivaretas ved avlastningstiltak. Det vises til punkt 5.

Til § 9-11

I Bestemmelsens første ledd er «fra en eller begge foreldrene» tatt ut tilsvarende som i § 9-10 første ledd. Samtidig er det presisert i lovteksten at begge foreldrene kan få pleiepenger samtidig hvis barnets behov tilsier det.

Hensikten med å ta inn et nytt andre ledd er å la det gå klart frem i lovteksten at det kan utbetales pleiepenger til foreldre med omsorg for svært alvorlig syke barn i perioder, når sykdommen forverrer seg og kommer inn i en ustabil fase. For svært alvorlig progredierende lidelser anses syk-

dommen å være i en kontinuerlig ustabil fase og pleiepenger kan utbetales kontinuerlig. Det vises til punkt 5.

Til ny § 9-11 a

Bestemmelsen innebærer at det kan tilstås graderte pleiepenger fra begynnelsen av en stønadsperiode. Det er en forutsetning at barnet i utgangspunktet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie, men at barnets omsorgsbehov er dekket ved tilsynsordning deler av dag eller noen dager i uken. Det vises til punkt 5.

Til §§ 9-12, 9-13 og 9-15

Bestemmelsen i § 9-15 er opphevet. Vilåret om nødvendig behandling og rehabilitering i § 9-15 første ledd anses ikke å ha noe selvstendig innhold og er tatt ut. Vilåret er erstattet med en begrensning av stønadsretten til perioder hvor sykdommen forverrer seg og er i en ustabil fase, se forslag til § 9-11 nytt andre ledd. Bestemmelsen om stønadstid for pleiepenger for pleie av nære pårørende i § 9-15 andre ledd er flyttet til § 9-12 som omhandler inngangsvilkårene for denne ytelsen. Bestemmelsen om stønadstiden for opplæringspenger i § 9-15 tredje ledd har ingen selvstendig betydning. Stønad utbetales så lenge vilkårene i § 9-13 er oppfylt. Bestemmelsen er derfor ikke flyttet til § 9-13. Det vises til punkt 5.

Til § 10-8 andre ledd femte og sjette punktum

Bestemmelsen gjelder vilkår for rehabiliteringspenger. *Nytt andre ledd femte og sjette punktum* lovfester trygdeetatens plikt til å utarbeide en individuell oppfølgingsplan i slike saker. Samtidig lovfestes stønadsmottakerens plikt til å medvirke i utarbeidelsen og oppfølgingen av planen, og at stønaden kan bortfalle dersom stønadsmottakeren uten rimelig grunn unnlater slik medvirkning. Det vises til punkt 6.

Til § 11-9 andre ledd ny bokstav d

Bestemmelsen angir når det kan ytes attføringsspenger. *Ny bokstav d* lovfester gjeldende praksis om at det kan innvilges attføringsspenger når yrkesrettet attføring avbrytes på grunn av sykdom og medlemmet av medisinske grunner vurderes for andre trygdeytelser. Det vises til punkt 7.

Til § 11-18 tredje ledd

Paragrafen viser til «sysselsettingsloven kapittel III.»

Lov om tiltak til å fremme sysselsetting (sysselsettingsloven) av 27. juni 1947 nr. 9 er opphevet, og ble fra 1. juli 2005 avløst av Lov om arbeidsmarkedsstjenester (arbeidsmarkedsloven) av 10. desember 2004.

Henvisningen i folketrygdloven § 11-18 siste ledd foreslås endret til «arbeidsmarkedsloven kapittel 5.» Det vises til punkt 8.

Til § 12-9 andre ledd

Bestemmelsen gjelder vilkår for tidsbegrenset uførestønad. *Nytt andre ledd* lovfester trygdeetatens plikt til å utarbeide en individuell oppfølgingsplan i slike saker. Samtidig lovfestes stønadsmottakerens plikt til å medvirke i utarbeidelsen og oppfølgingen av planen, og at stønaden kan bortfalle dersom stønadsmottakeren uten rimelig grunn unnlater slik medvirkning. Det vises til punkt 6.

Til § 12-12 tredje ledd bokstav b

Bestemmelsen regulerer hvor lenge retten til hvilende uførepensjon består. Endringen utvider perioden med rett til hvilende pensjon fra tre til fem år, og frem til fylte 67 år for uførepensjonister som er over 60 år når uførepensjonen reduseres eller faller bort. Det vises til punkt 9.

Til § 12-13 nr.1 tredje ledd og nytt fjerde ledd

Endringen innebærer at mottaker av tidsbegrenset uførestønad skal få rett til behovsprøvd barnetillegg etter samme regler som uførepensjonister. Det vises til punkt 2.

15.2 Endringer i lov 22. mars 1968 om tillegg til krigspensjoneringslovene av 1946

Til § 5

Det foreslås at ordningen med et rådgivende utvalg i krigspensjoneringsaker avvikles fra 1. januar 2006. Det vises til punkt 10.

15.3 Endringer i lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. (lønnsgarantiloven)

Til § 1 tredje ledd nytt fjerde punktum

Endringen åpner for at arbeidstaker kan få dekning for lønnskrav som har forfalt inntil 12 måneder før fristdagen. Fristdagen ved konkurs er dagen da den begjæring om åpning av konkurs som ble tatt til følge, kom inn til tingretten, jf. dekningsloven § 1-2. Det vises til punkt 11.3.

Til § 1 tredje ledd nytt femte punktum

Arbeidstaker vil i henhold til dette endringsforslaget kunne få lønnsgarantidekning for feriepengar som er opptjent i samme år som fristdagen og det foregående år. Det er opptjeningsstidspunktet for feriepengene som legges til grunn, ikke forfallstidspunktet. Det vises for øvrig til punkt 11.3.

Til § 1 nytt sjette punktum

Endringsforslaget innebærer at arbeidstaker kun får lønnsgarantidekning i en måned regnet fra konkursåpningstidspunktet. Det er uten betydning om arbeidstaker har mottatt en skriftlig, formriktig oppsigelse. Med tidspunktet for konkursåpningen forstås det tidspunkt da kjennelse om åpning av konkurs ble avsagt, jf. dekningsloven § 1-4 tredje ledd. Det vises til punkt 11.3.

Til § 1 nytt syvende punktum

Forslaget gir arbeidstaker rett til å få dekket inndrivelsesomkostninger som relaterer seg til lønnskrav som er forfalt mer enn fire måneder før fristdagen. Det vises ellers til punkt 11.3.

15.4 Endring i lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven)

Til § 9-3 første ledd nr. 1 annet ledd nytt fjerde punktum

Bestemmelsen gir staten hjemmel til å kreve regress for lønnskrav som er dekket i henhold til lønnsgarantiloven § 1 tredje ledd, nytt fjerde punktum. Det vises til omtalen under punkt 11.3.

15.5 Endringer i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg

Til § 4

Endringene innebærer at tillatte utenlandsopphold defineres som «90 dager» i stedet for «tre måneder» som i nåværende lovtekst. Videre defineres tillatte utenlandsopphold som tillatte utenlandsopphold innenfor den enkelte stønadsperiode på 12 måneder i stedet for innenfor kalenderåret. Det vises til punkt 12.

Til § 13 nytt fjerde ledd

Forslaget til nytt fjerde ledd i § 13 innebærer at for meget utbetalte ytelser under utenlandsopphold kan avregnes krone for krone mot ytelsene i en eventuell ny stønadsperiode. Dette skal gjelde uten hensyn til om det kan påvises at stønadstakeren forsto eller burde ha forstått at utenlandsoppholdet

var i strid med reglene. Hensikten er å motvirke utnytting av reglene gjennom gjentatte lange utenlandsopphold. Uten en avregningsordning ville reaksjonen mot for lange utenlandsopphold måtte begrense seg til eventuell tilbakekreving over lang tid, dvs. en lite effektiv reaksjon. Det vises til punkt 12.

Til § 21 andre ledd

Endringen innebærer at det presiseres i loven at plikt til frammøte på trygdekontoret i kontrolløyemed omfatter også ektefelle/samboer/registrert partner, idet disse personenes utenlandsopphold vil kunne påvirke utmålingen av supplerende stønad. I lovteksten nevnes imidlertid bare «ektemaken», idet «ektemake» ifølge loven § 2 andre ledd omfatter også samboere og registrerte partnere. Frammøteplikt på trygdekontoret vil i praksis bare gjelde for ektefelle mv. som er under 67 år, fordi det

bare er i disse tilfellene at det er aktuelt å gi økt supplerende stønad på grunn av forsørgelse (se loven § 5 fjerde ledd). Det vises til punkt 12.

15.6 Endringer i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

Forslagene er drøftet i Ot.prp. nr. 49 (2004–2005), jf. 6.4 når det gjelder forslaget om opphevelse av § 2-2 andre ledd og punkt 18.4 når det gjelder forslaget om opphevelse av §§ 14-16 til 14-20.

15.7 Endringer i lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering

Arbeidsgivers lønnspliktperiode utvides fra 5 til 10 dager ved hel permittering og ved minst 40 pst. reduksjon av arbeidstiden. Det vises til punkt 14.

Arbeids- og sosialdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-15 andre ledd bokstav b skal lyde:

barnetillegg til tidsbegrenset uførestønad etter folketrygdloven § 12-13 nr. 1 fjerde ledd og overgangsstønad etter folketrygdloven § 15-7, § 16-7 og § 17-6.

§ 3-25 første ledd skal lyde:

Til en person som mottar uførepensjon, *tidsbegrenset uførestønad* eller alderspensjon, ytes det et barnetillegg for hvert barn vedkommende forsørger.

§ 3-26 tredje ledd bokstav e skal lyde:

ytelser fra folketrygden i form av dagpenger under arbeidsløshet og kursstønad etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, rehabiliteringspenger etter kapittel 10, attføringspenger etter kapittel 11, *tidsbegrenset uførestønad etter kapittel 12* og fødselspenger, svangerskaps-penger og adopsjonspenger etter kapittel 14

§ 4-5 første ledd bokstav d oppheves.

§ 4-5 første ledd bokstav e blir bokstav d.

§ 4-5 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd.

§ 4-20 annet ledd første punktum skal lyde:

Retten til dagpenger faller også bort i et begrenset tidsrom dersom medlemmet selv uten rimelig grunn unnlater å skaffe seg inntekt som *arbeidstaker* i stønadsperioden.

§ 4-20 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde, femte, sjette, sjuende og åttende ledd blir tredje, fjerde, femte, sjette og sjuende ledd.

§ 8-4 annet ledd bokstav j skal lyde:

når *vedkommende* er arbeidsufør som følge av behandling i forbindelse med sterilisering.

Kapittel 9 innledningen nytt femte strekpunkt skal lyde:

- *graderte pleiepenger står i § 9-11 a*

Nåværende femte til åttende strekpunkt blir sjette til niende strekpunkt.

§ 9-10 første ledd første punktum skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for barn under 12 år som er eller har vært innlagt i helseinstitusjon, ytes det pleiepenger hvis barnet trenger kontinuerlig tilsyn og *pleie*.

§ 9-11 første og nytt andre ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for barn under 18 år som har en livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade, ytes det pleiepenger. Det er et vilkår at medlemmet av hensyn til barnet må oppholde seg i en helseinstitusjon mens barnet er innlagt, eller må være hjemme fordi barnet trenger kontinuerlig tilsyn og *pleie*. *Begge foreldre kan få pleiepenger samtidig, hvis det er behov for det.* Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenger dersom det er nødvendig av hensyn til barnet.

Når sykdom som nevnt i første ledd må anses for varig, er retten til pleiepenger begrenset til perioder hvor sykdommen er ustabil. Når barnet lider av en svært alvorlig progredierende sykdom, kan det foreligge en kontinuerlig rett til pleiepenger. Det kan også utbetales pleiepenger i startfasen av en svært alvorlig, varig sykdom.

Nåværende andre ledd blir tredje ledd.

Ny § 9-11 a skal lyde:

§ 9-11 a. Graderte pleiepenger

Det kan ytes graderte pleiepenger i tilfeller når barn som nevnt i §§ 9-10 og 9-11 trenger kontinuerlig tilsyn og pleie, men hvor det er etablert tilsyns-

eller avlastningsordning deler av dagen eller noen dager i uken. Ytelsen kan graderes ned til 50 prosent.

§ 9-12 ledd skal lyde:

Til medlem som i hjemmet pleier en nær pårørende i livets slutfase, ytes det pleiepenger i opptil 20 dager for hver pasient.

§ 9-15 oppheves.

§ 10-8 andre ledd, nytt femte og sjette punktum skal lyde:

Det skal utarbeides en individuell oppfølgingsplan i samarbeid med medlemmet. Retten til rehabiliteringspenger faller bort dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å ta i mot tilbud om behandling, rehabilitering, yrkesrettet attføring eller å medvirke til utarbeidelse og oppfølging av individuell oppfølgingsplan.

§ 11-9 andre ledd ny bokstav d skal lyde:

i ventetid etter attføringen når medlemmet på grunn av sykdom skal vurderes for andre trygdeytelser.

§ 11-18 siste ledd skal lyde:

Departementet gir forskrifter om ytelser til et medlem som samtidig fyller vilkårene for rett til attføringspenger etter dette kapitlet og for tilskott under yrkesrettet attføring gitt med hjemmel i arbeidsmarkedsloven kapittel 5.

§ 12-9 nytt andre ledd skal lyde:

Det skal utarbeides en individuell oppfølgingsplan i samarbeid med medlemmet. Retten til tidsbegrenset uførestønad faller bort dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å ta i mot tilbud om behandling, rehabilitering, yrkesrettet attføring eller å medvirke til utarbeidelse og oppfølging av individuell oppfølgingsplan.

§ 12-9 andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 12-12 tredje ledd skal lyde:

Mottakere av uførepensjon beholder retten til ytelsen selv om den reduseres eller faller helt bort

- a) under tidsbegrenset arbeidstrening som er godkjent av arbeidsmarkedsetaten
- b) i fem år når vedkommende har gitt trygdekontoret melding om inntektsendring fordi han eller hun har tatt arbeid eller oppdrag, eller har startet virksomhet. Den som har fylt 60 år når ytelsen reduseres eller faller bort, beholder retten til uførepensjon til fylte 67 år. Det er et vilkår at

vedkommende i løpet av de fem årene eller frem til fylte 67 år melder fra om ytterligere inntektsendringer. Det kan ses bort fra at meldinger som nevnt, ikke er gitt dersom det foreligger særlige grunner som kan forklare hvorfor det ikke er meldt fra.

§ 12-13 nr.1 tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

Bestemmelsene i § 10-10 tredje ledd og fjerde ledd, §§ 10-11, 10-14 og 10-15 kommer tilsvarende til anvendelse på tidsbegrenset uførestønad.

Til tidsbegrenset uførestønad kan det ytes barne tillegg etter bestemmelsene i §§ 3-25 og 3-26.

II

I lov 22. mars 1968 om tillegg til 1) lov om krigspensjonering for militærpersoner av 13. desember 1946 og 2) lov om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner av 13. desember 1946 gjøres følgende endring:

§ 5 oppheves.

III

I lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. (lønnsgarantiloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 tredje ledd nytt fjerde til syvende punktum skal lyde:

Krav på lønn som er forfalt de siste 12 måneder før fristdagen, er likevel, med samme beløpsbegrensning, dekningsberettiget etter lønnsgarantien. Arbeidstaker kan få dekning for krav som har forfalt tidligere, dersom det er tatt rettslige skritt for å få fastslått kravets eksistens. Det gis kun dekning for feriepenger som er opptjent i samme år som fristdagen og det foregående år. Det gis kun dekning for krav i en måned fra konkursåpningstidspunktet. Renter inntil fristdagen og inndrivelsesomkostninger som relaterer seg til krav som er berettiget lønnsgaranti etter denne bestemmelses fjerde punktum, er dekningsberettiget etter lønnsgarantien.

IV

I lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 9-3 første ledd nr. 1 annet ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Når staten har dekket krav på vederlag etter lønnsgarantiloven § 1 tredje ledd, fjerde punktum, har statens regresskrav mot boet fortrinnsrett.

V

I lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg gjøres følgende endringer:

I § 4 skal uttrykket «tre månader» erstattes med «90 dagar» og uttrykket «eit kalenderår» med «ein stønadsperiode».

§ 13 nytt fjerde ledd skal lyde:

Når supplerande stønad er utbetalt i utlandet i strid med reglane i § 4, jf. § 5 fjerde leddet, skal for mykje utbetalt stønad avreknast månad for månad i ein ny stønadsperiode utan omsyn til om vilkåra for tilbakekrevjing etter første leddet er oppfylte.

I § 21 andre ledd første punktum skal uttrykket «ein stønadstakar» erstattes med «ein stønadstakar eller ektemaken».

I § 21 andre ledd andre punktum skal uttrykket «ein stønadstakar» erstattes med «ein stønadstakar og ektemaken».

VI

1. I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-2 andre ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir andre ledd.

§§ 14-16 til 14-20 oppheves.

VII

I lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering gjøres følgende endring:

§ 3 (1) første ledd bokstav a skal lyde:

10 arbeidsdager ved hel permittering og ved minst 40 pst. reduksjon av arbeidstiden

VIII

Ikrafttredelse. Overgangsbestemmelser.

1. Endringene i folketrygdloven §§ 4-5, 4-20, 8-4 og 11-18 trer i kraft straks.
2. Endringene i folketrygdloven §§ 9-10, 9-11, 9-11a, 9-12, 9-15, 10-8, 11-9, 12-9 og 12-12 trer i kraft 1. januar 2006.

Endringene i folketrygdloven §§ 9-10, 9-11, 9-11a, 9-12, 9-15, 10-8, 11-9, 12-9 og 12-12 gis også virkning for løpende tilfeller.

3. Endringene i folketrygdloven §§ 3-25 og 12-13 trer i kraft 1. juni 2006.

I løpende tilfeller kan stønadsmottaker beholde det standardiserte barnetillegget ut stønadsperioden.

4. Endringene i lov 22. mars 1968 om tillegg til krigspensjoneringslovene av 1946 § 5 trer i kraft 1. januar 2006.
5. Endringene i lønnsgarantiloven § 1 tredje ledd nytt fjerde til syvende punktum og dekningsloven § 9-3 første ledd nr. 1 annet ledd nytt fjerde punktum trer i kraft 1. januar 2006.
6. Endringene i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg trer i kraft 1. januar 2006.
7. Endringene i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) trer i kraft 1. januar 2006.
8. Endringen i lønnspliktloven trer i kraft 1. januar 2006.

